

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Fakulta ekonomická

Katedra obchodu a cestovního ruchu

Studijní program: Ekonomika a management

Obor: Obchodní podnikání – cestovní ruch



BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Podpora cestovního ruchu na Příbramsku

Vedoucí bakalářské práce:

RNDr. Blažena Gehinová

Autor:

Iva Pšeničková

2008

P r o h l á š e n í

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma
Podpora cestovního ruchu na Příbramsku
vypracovala samostatně na základě
vlastních zjištění a materiálů, které
uvádím v seznamu použité literatury.

V Českých Budějovicích dne 18. dubna 2008

Iva Pšeničková

Obsah:

1. Úvod.....	6
2. Literární přehled.....	8
3. Použitá metodika.....	13
3.1. Cíl práce.....	13
3.2. Pracovní hypotézy.....	13
3.3. Sekundární zdroje.....	13
3.4. Primární zdroje.....	14
4. Podmínky rozvoje cestovního ruchu Příbramska a širšího zázemí.....	15
4.1. Vymezení a charakteristika Středočeského kraje.....	15
4.2. Vymezení a charakteristika regionu CR Střední Čechy – západ.....	16
4.3. Vymezení a charakteristika Příbramska.....	17
5. Analýza složek primární nabídky Příbramska.....	19
5.1. Dopravní dostupnost.....	19
5.2. Přírodní potenciál Příbramska.....	20
5.2.1. Geomorfologický potenciál.....	20
5.2.2. Klimatický potenciál.....	21
5.2.3. Hydrologický potenciál.....	22
5.2.4. Biologický potenciál.....	23
5.3. Kulturně-historický potenciál Příbramska.....	24
6. Analýza složek sekundární nabídky Příbramska.....	27
6.1. Ubytovací zařízení.....	27
6.2. Stravovací zařízení.....	28
6.3. Turistická infrastruktura.....	29
6.3.1. Sportovně-rekreační zařízení.....	29
6.3.2. Kulturně-společenská zařízení	30
6.3.3. Místní informační turistická centra	31
7. Analýza potřeb a požadavků návštěvníků Příbramska.....	32
7.1. Dotazníkový průzkum.....	32
7.2. Motivace návštěvníků.....	41
7.3. Segmentace trhu cestovního ruchu.....	42
7.3.1. Kritéria segmentace.....	42
7.3.2. Výběr cílového segmentu trhu.....	43
8. Vyhodnocení analýzy nabídky cestovního ruchu na Příbramsku.....	44
9. Analýza přínosů a dopadů cestovního ruchu na Příbramsku.....	46

9.1. Oblast ochrany životního prostředí.....	46
9.2. Sociálně – kulturní oblast.....	47
9.3. Ekonomická oblast.....	47
10. Závěr.....	48
11. Summary.....	50
Seznam použitých zdrojů.....	51
Přílohy:	
Příloha 1: Dotazník	
Příloha 2: Mapa Středočeského kraje	
Příloha 3: Mapa marketingového regionu cestovního ruchu	
Střední Čechy - západ	
Příloha 4: Mapa Příbramska	
Příloha 5: Bazilika Svatá Hora	
Příloha 6: Hornické muzeum v Příbrami	
Příloha 7: Zřícenina hradu Valdek v Brdech	
Příloha 8: Zámek Březnice	
Příloha 9: Průměrná teplota vzduchu na území ČR v roce 2001 [°C]	
Příloha 10: Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích	
Příloha 11: Značená cyklotrasa č.8190	

1. Úvod

Cestovní ruch se stal bezpochyby fenoménem dnešní doby. Po celém světě dává do pohybu obrovské masy lidí, které cestují nejen za odpočinkem a rekreací, ale i za poznáním jiné země, kultury, jiné přírodní či kulturní památky, za sportem, vzrušením a někdy také poznáním sebe sama. Německo, Francie či USA se řadí ke státům, které každoročně vysílají největší počet účastníků cestovního ruchu nejen proto, že tito turisté disponují potřebným množstvím finančních prostředků, ale i díky touze po poznání.

Účastníky cestovního ruchu jsou jak jednotlivci, tak i celé společnosti. Ve světovém měřítku se řadí cestovní ruch ke třem největším a nejrychleji se rozvíjejícím odvětvím. Má vliv na zaměstnanost, na tvorbu hrubého domácího produktu, vytváření devizových rezerv státu, záchranu kulturních, uměleckých a historických památek a také určitým způsobem zvyšuje všeobecnou vzdělanost obyvatel. (10). Začátky rozvíjení moderního cestovního ruchu se datují na přelom 19. a 20. století. Tehdy se začal formovat ve vyspělých zemích jako forma trávení volného času ve společnosti. Kromě přírodních a kulturně-historických podmínek cestovní ruch pro svůj vznik a trvání potřebuje také možnost svobodného pohybu obyvatelstva, který v určitých politických podmínkách není možný, potřebný volný čas a v neposlední řadě také kupní sílu na uspokojování méně zbytných potřeb mezi něž se řadí právě trávení dovolené či nabývání nových zážitků. (5)

Jednotliví poskytovatelé služeb cestovního ruchu se snaží o to, aby právě jejich nabídka služeb přilákala co největší množství turistů. Usilují o co nejefektivnější vynaložení finančních prostředků, které ovšem nesmí být na úkor kvality, a co nejzajímavější nabídku služeb cestovního ruchu. Důležité je také, aby sama turistická destinace, kam účastníci cestovního ruchu směřují, měla co nabídnout tj. aby se v jejím resortu vyskytovalo dostatečné množství ubytovacích a stravovacích zařízení a byla zde fungovala turistická infrastruktura, do které se řadí např. cestovní kanceláře, místní informační turistická centra, sportovně-rekreační zařízení či kulturně-společenská zařízení. K tomu je zapotřebí nejen o turistickou destinace, hlavně o místní památky a přírodu, pečovat, ale také ji dostatečně propagovat a to jak v tuzemsku tak i v zahraničí.

Region Příbramsko se nachází asi 60 km jihozápadně od hlavního města Prahy. Místní komunikace navazují na hlavní tah dálnice D1, která je důležitým dopravním koridorem v České republice. Samotným horním městem Příbramí prochází železniční trať, která spojuje tuto destinace s dalšími oblastmi vhodnými pro cestovní ruch, ke kterým se řadí například jihočeské město České Budějovice či západočeská Plzeň a další. Tím se stává tato oblast pro návštěvníky tohoto regionu dostupnější, protože pro přemístění z místa svého bydliště do

destinace nemusí nutně používat osobní automobil. Také dopravní spojení do Prahy je velice dobré, zajišťuje ji několik autobusových společností. Neméně důležitá je také poloha regionu, která je vhodná jako vysílací bod do dalších přilehlých míst vhodných pro cestovní ruch. Výhodné je pořádní hvězdicových zájezdů např. do blízkého hlavního města, na Konopiště či na Dobříš.

Těžba na Příbramsku nezanechala na životním prostředí tak fatální důsledky jako např. v severních Čechách. Dnes ji kromě muzeí připomínají pouze zarůstající odvaly a chátrající průmyslové stavby. Obávaná radioaktivita se v Příbrami neliší od celorepublikového průměru. Čistý vzduch, hluboké a klidné lesy a také množství vodních ploch činí z Příbramska záruku příjemné dovolené.

Bakalářská práce se věnuje městu Příbram a okolí. Zejména se soustřeďuje na místní atraktivitu, nabídku služeb cestovního ruchu, poptávku po nich, charakteristiku návštěvníků, jejich spokojenost s nabízenými službami a v neposlední řadě také motivaci k navštívení tohoto regionu. Podkladem pro zhodnocení výše zmíněného byl vlastní dotazníkový průzkum, který obsahoval vzorek 104 dotazovaných. Cílem této práce je analyzovat složky primární a sekundární nabídky cestovního ruchu na Příbramsku, analyzovat potřeby a požadavky návštěvníků a vyhodnotit přínosy a dopady cestovního ruchu v řešeném území.

2. Literární přehled

Cestovní ruch je jedním z největších a nejrychleji se rozvíjejících odvětví průmyslu světa. Pro mnoho lidí se stal cestovní ruch základním komponentem životní úrovně. Využívají na aktivity s ním spojené přírodní krajinu v různých částech světa a zároveň se seznamují s kulturou a životním stylem obyvatel navštívené země. (10). „Přesná definice cestovního ruchu podle výkladového slovníku říká, že cestovní ruch je komplexní společenský jev jako souhrn aktivit účastníků cestovního ruchu, souhrn procesů budování a provozování zařízení se službami pro účastníky cestovního ruchu včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zjišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit a reakce místní komunity ekosystémů na uvedené aktivity. Rozšířené pojetí cestovního ruchu vychází z vnímání cestovního ruchu jako komplexního procesu, který zasahuje nejen jeho účastníky, ale také poskytovatele služeb, destinace, v nichž je cestovní ruch realizován, a tranzitní destinace.“ (18, s. 54)

„Cestovní ruch je specifickou formou mechanického pohybu obyvatelstva. Týká se především obyvatelstva vyspělých zemí, kde se v souvislosti s růstem životní úrovně a rozšiřování fondu volného času stává masovým jevem a ekonomicky i sociologicky důležitým fenoménem. Dotýká se obyvatelstva rozvojových zemí, které se jako „přijímající“ země stále intenzivněji zapojují do mezinárodního cestovního ruchu. Moderní cestovní ruch v různých formách soustřeďuje k dlouhodobým či krátkodobým pobytům obyvatelstvo do významných středisek, oblastí a zemí.“ (8, s. 11) „Cestovní ruch se stal v posledních desetiletích významným celosvětovým fenoménem, zejména jako důležitá součást tzv. průmyslu volného času. Jeho ekonomické, ekologické, sociální, politické, kulturní a mnohé další dopady jsou neoddiskutovatelnou součástí proměn dnešního světa.“ (3, s. 9) Ve světovém měřítku patří vedle obchodu s ropou a automobilovým průmyslem ke třem největším exportním odvětvím. Cestovní ruch je v současnosti předmětem zkoumání několika vědních disciplín, např. ekonomie, geografie, sociologie, psychologie, pedagogiky atd. (5) „Definice cestovního ruchu mají několik složek. Obecně se cestovní ruch definuje jako krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu za účelem prožití příjemných činností. Někteří lidé nepovažují cestovní ruch za samostatné odvětví, ale za činnost, která je výsledkem služeb jiných odvětví jako jsou ubytování, stravování a doprava.“ (7, s. 53)

„Pro vymezení cestovního ruchu se často používají i jiné pojmy, např. zotavení, rekreace, turistika, popřípadě další, které však nejsou synonymem pojmu cestovní ruch ani v případě, že jsou vykonávány ve volném čase a mimo místo trvalého bydliště.“ (5, s. 12)

Postavení cestovního ruchu v ekonomice jednotlivých států závisí nejen na velikosti volného domácího kapitálu, ale i na průniku zahraničního kapitálu. Rozhodnutí o tom, jestli je vhodné na daném území cestovní ruch rozvíjet, musí být podloženo kvalitním průzkumem a informacemi. Rozvoj cestovního ruchu musí být v této souvislosti akceptován politicky, sociálně odpovídat a být v souladu s ochranou životního prostředí. (10)

Organizace v sektoru cestovního ruchu, služeb pro využití volného času a ubytovacích a stravovacích služeb mají svůj vlastní zvláštní soubor problémů, které musí brát v úvahu při stanovení svých cílů. Poptávka po jejich produktech je často sezónní a nevyrovnaná. Proto se jí musejí pokoušet vyrovnat tím, že v různých obdobích oslovují různé tržní segmenty a mění svůj marketingový mix. (7)

„K dosažení tohoto cíle využívají marketing a management. V současné době existuje více než 50 definicí marketingu přičemž za nejkompaktnější lze považovat definici P. Kotlera, která říká, že marketing je analýza, plánování, implementace a kontrola pozorně formulovaných programů vytvořených za účelem dobrovolné výměny hodnot s vybraným segmentem trhu v zájmu dosažení cílů organizace. Marketing je podnikatelská filozofie, která se prolíná všemi činnostmi podnikatelského subjektu. V uvedeném smyslu znamená zjištění, poznání, stimulování a uspokojení poptávky. Znamená, že podnikatelský subjekt pochopil co, komu, kdy, kde a v jakém množství je třeba na trhu nabízet.“ (10, s. 13) „Destinace, tedy místo, kam turisté směřují, je představována svazkem různých služeb koncentrovaných v určitém místě nebo oblasti, které jsou poskytovány v návaznosti na potenciál cestovního ruchu (atraktivitu) místa v oblasti.“ (17, s. 16) Místa, která chtějí obstát na trhu nabídky turistických atraktivit i v konkurenci při získávání nejrůznějších investic a grantů, se spojují. Svoji nabídku i svoje potřeby prezentují společně. Schopnost dokázat se prezentovat velmi závisí na tom, do jaké míry dokáže destinace spolupracovat i v okruhu širším, než je ten, který je vymezen hranicemi města. (3) „Definice marketingu destinace vychází z obecně platných definic marketingu. Marketing destinace stojí podle Seatona a Bennetta na pěti stavebních prvcích: za prvé je to filozofie orientace na zákazníka, za druhé analytické postupy a koncepty nutné k rozvíjení filozofie, za třetí techniky sběru dat, za čtvrté plánovací funkce a okruh strategických rozhodnutí, za páté organizační struktura nutná pro uskutečnění plánu.“ (17, s. 23) „Managementem destinace rozumíme soubor technik, nástrojů a opatření používaných při koordinovaném plánování, organizaci, komunikaci, rozhodovacím procesu a regulaci cestovního ruchu v destinaci za účelem dosažení jeho udržitelného rozvoje a zachování konkurenceschopnosti na trhu. Při kvalitním managementu je cestovní ruch přínosem pro destinaci především v oblasti ochrany životního prostředí, sociálně-kulturní a ekonomické oblasti.“ (10, s. 22) „Koncept managementu destinace je typická pro regionální

průnik na trh turismu, protože vychází ze snadnějšího řízení procesů v destinaci v regionálním měřítku (průhlednější vazby, snadnější komunikace, menší vzdálenosti, méně subjektů, snadnější ovlivnění a kontrola ...), než je tomu na úrovni národní.“ (17, s. 23) „Existuje jen málo destinací, které vyhovují všem návštěvníkům. Úspěšnost destinace na trhu cestovního ruchu předpokládá neustále zkoumat, co návštěvníci potřebují a požadují, proč to potřebují a požadují, jak, kde, jak často a kdy to, co vyžadují a potřebují kupují. Na základě relativně homogenních znaků může sdružení cestovního ruchu současné i potenciální návštěvníky destinace rozdělit na skupiny – segmenty.“ (10, s. 60)

Smyslem analýzy trhu, jeho charakteristik a trendů je najít možnosti trh segmentovat, tj. rozdělit do obchodně zajímavých a specificky odlišených částí. V současné době firmy výjimečně oslovují všechny zákazníky na trhu jedním produktem ,ale naopak pracují s trhem diferencovaně, tzn. že vytváří specializovanou nabídku pro různé zákaznické skupiny. (11) „Na základě analýzy potřeb a požadavků je možno uskutečnit segmentaci trhu, které mají relativně stejné potřeby a požadavky, úroveň spotřeby, očekávání vzhledem k destinaci a je možné je oslovit prostřednictvím společných komunikačních médií. P. Kotler vysvětluje segmentaci jako rozdělení trhu na rozdílné skupiny zákazníků, přičemž každou z uvedených skupin je možné vybrat jako cílový segment. Cílovým segmentem v cestovním ruchu označuje takový, kterému je možno destinace „prodat“ nejlépe. Výběr cílového segmentu trhu se uskutečňuje na základě porovnání nabídky destinace, potřeb a požadavků jednotlivých segmentů trhu.“ (10, s. 61)

Segmentace odpovídá na potřebu vyrovnat se s komplexností trhu, tedy s rozmanitostí různých typů skutečných i potenciálních klientů. V případě muzeí a památkových objektů a jiných kulturních destinací slouží segmentaci k rozdělení publika do vzájemně odlišitelných skupin, které ovšem sdílejí podobné charakteristiky a specifické potřeby či preference ve vztahu k produktu. (9) Úspěšnost destinace cestovního ruchu na trhu závisí na schopnosti analyzovat chování a změny v potřebách a požadavcích jak současných, tak i potenciálních návštěvníků a na základě výsledků uvedené analýzy stimulovat, případně vytvářet poptávku po destinaci, jejich produktových řadách či jednotlivých komponentech produktu. (10)

Produkt kulturní instituce může mít velmi různorodou podobu a míru komplexnosti. Z pohledu konzumenta historického dědictví je základním produktem prožitek, který návštěvou získá. (9) „Jeden z nejdůležitějších faktorů chování návštěvníků je z hlediska destinace motivace. Motiv je potřeba na určitém stupni naléhavosti, která vyvolává úsilí na její uspokojení. Potřeba je uvědomení nebo neuvědomený rozdíl mezi existujícím a požadovaným psychickým nebo fyzickým stavem.“ (10, s. 56) Potřeby účastníků cestovního ruchu nevystupují individuálně, ale zpravidla jako soubor spolu souvisejících a vzájemně se

podmiňujících potřeb. Jejich uspokojení proto nevyžaduje jednotlivé, nýbrž komplexní služby. Komplexnost služeb cestovního ruchu je předpokladem uspokojení potřeb jeho účastníků na odpovídající úrovni tehdy, jestliže účinnost působení vlastnosti rekreačního prostoru je v souladu s rozsahem a kvalitou služeb poskytovaných jednotlivými zařízeními služeb cestovního ruchu v závislosti na funkci a významu daného rekreačního prostoru, ročního období a podmínek, za nichž dochází k uspokojení účastníků cestovního ruchu. (16)

„Potřeby, které člověk vnímá a uvědomuje si je, nazýváme přáním. Lidé jsou v zájmu splnění svých uvědomovaných potřeb, tj. přání, motivováni k jejich uspokojení. V zájmu úspěšnosti nabídky destinace na trhu je v této souvislosti třeba najít odpověď na otázky: Co návštěvník v destinaci hledá a proč sem přišel? Které své potřeby chce v destinaci uspokojit a jaké jsou v této souvislosti jeho požadavky?“ (10, s. 56) „Rozsah uspokojení potřeb účastníků cestovního ruchu vyjadřuje spotřeba. Spotřeba v cestovním ruchu úzce souvisí s kategorií životní úrovně. Prostřednictvím spotřeby dochází k hodnotícímu posouzení, zda potřeba byla uspokojena, či nikoli. Spotřeba je konečnou fází reprodukčního procesu a současně i předpokladem dalšího produktu služeb (i zboží) cestovního ruchu. Služby v cestovním ruchu představují činnosti nehmotného charakteru, jejichž výsledkem je buď individuální, nebo společensky užitečný efekt. Individuální efekt, který je obvykle součástí cíle účasti na cestovním ruchu, může mít různorodý charakter podle zvolené formy účasti, například rekreační, kulturní, zdravotní apod. Společenský efekt zpravidla podmiňuje nebo umožňuje dosažení individuálního efektu (například služby související s udržováním čistoty a hygieny veřejných prostranství, zeleně atd.)“ (16, s.6)

„Cílové místo musí mít vhodný přírodní a kulturní potenciál pro cestovní ruch, který je označuje i jako primární nabídka. Potenciál cestovního ruchu není v prostoru rozmístěn rovnoměrně a s ohledem na svoji jedinečnost může mít místní, regionální, celostátní až mezinárodní význam. Umožňuje naplnit cíle (motivy) účasti na cestovním ruchu (oddyh, zdraví, poznávání, společenská komunikace apod.) Prostředkem k dosažení tohoto cíle je různorodá infrastrukturní vybavenost, která se označuje jako sekundární nabídka. Jde o podniky, zařízení a instituce cestovního ruchu, které umožňují návštěvníkům cílového místa přechodně se ubytovat, stravovat a vykonávat různé rekreační, sportovní, kulturní a jiné aktivity typické pro cestovní ruch. Druhovú strukturu zařízení cestovního ruchu závisí od primární nabídky, jejich funkcí, významu a délky využívání v průběhu roku.“ (5, s. 15)

Stále častěji je slyšet, že organizace musí přizpůsobit své aktivity a produkty rostoucím počtům „zelených“ zákazníků a státním zájmům v oblasti ochrany životního prostředí. Ekologické otázky a aktivity se staly módními výrazy osmdesátých a devadesátých let, přinejmenším v Evropě. Mezi takové otázky mohou patřit: Starost o zdroj, například

potřeby uchránit zdroje vody a energie a recyklovat pokud možno všechnen odpad; zájem o životní prostředí ve smyslu estetického vzhledu krajiny vzniku možného znečištění; otázky zdravého životního stylu včetně organicky vyprodukovaných potravin a otázky aditiv v potravinách; ochrana zvířat včetně testování kosmetických přípravků na zvířatech a vzestup vegetariánství. Existuje řada důvodů proč by organizace cestovního ruchu, služeb pro využití volného času a ubytovacích a stravovacích služeb na sobě pracovaly v oblasti uvedených otázek. Mezi tyto důvody patří potřeba vyhovět legislativě, například omezení přípustného hluku a emisí letadel, snaha přistoupit k opatřením dobrovolně, aby zákonodárci nemuseli zavádět zákony, který by mohly vyžadovat opatření ještě tvrdší, reakce na stížnosti zákazníků, víra, že takové zaměření zlepší obraz organizace v očích potencionálních zákazníků a ostatních členů profesních skupin, investorů, státních úředníků a médií a zavádění vybraných postupů, které přinesou další výhody ve smyslu úspor nákladů atd. (7) Ochrana přírody a země z hlediska cestovního ruchu musí respektovat potřebu rovnováhy mezi blahobytem volným časem zejména z hlediska přípustného zatížení země návštěvníky a rozvojem zařízení cestovního ruchu. Snížení vlivu cestovního ruchu na životní prostředí je možné očekávat zvýšením ekologického cítění obyvatelstva zejména přechodem masového cestovního ruchu na tzv. ekologický cestovní ruch (ekologicky šetrný cestovní ruch).

Střední Čechy jsou v čele s hlavním městem jedna z předních oblastí domácího i zahraničního cestovního ruchu v zemi. Střední Čechy tvoří přirozené zázemí hlavnímu městu s vějířem dálnic, hustou sítí silnic a železnic. Turistický zájem se obrací ke středočeským hradům a zámkům s jejich architekturou, sbírkami, parky a s lesními partiemi v okolí. Některé z nich poskytují i ubytovací, stravovací a jiné služby. Rozsáhlé Brdy mezi historickou Příbramí jsou zčásti využívány vojensky. (6)

3. Použitá metodika

3.1. Cíl práce

Cílem bakalářské práce je analyzovat složky primární a sekundární nabídky cestovního ruchu na Příbramsku, analyzovat potřeby a požadavky návštěvníků a vyhodnotit přínosy a dopady cestovního ruchu v řešeném území.

3.2. Pracovní hypotézy

- vzhledem k velké propagaci poutního místa Svatá Hora a Hornického muzea, které má celorepublikový význam, jsou nejvíce navštěvovanými místy na Příbramsku právě výše zmíněné atraktivity, které jsou v podvědomí turistů chápány jako zajímavý cíl jejich cest
- Příbramsko navštěvují v naprosté většině výletníci (turisté, kteří se zde zdrží pouze jeden den, nepřespávají v destinaci), je to dáno tím, že tato destinace cestovního ruchu nenabízí tak pestré a bohaté vyžití, které by od ní návštěvníci čekali

V závěru práce bude navržena optimální nabídka služeb cestovního ruchu pro vybrané segmenty turistů na Příbramsku. K zjištění jaké segmenty turistů navštěvují tuto oblast budou využity vlastní výsledky z dotazníkového šetření. Abychom dosáhli daného cíle byl použit následující metodický postup. Při zpracování bakalářské práce se čerpalo ze dvou zdrojů informací a to sekundárních a primárních. V případě primárních zdrojů ke sběru informací bylo využito vlastní dotazníkové šetření.

3.3. Sekundární zdroje

Tyto zdroje tvoří především literatura odborná, naučná, ale i propagační materiál týkající se dané oblasti, jednalo se především o kulturně-historické památky, ubytovací a stravovací zařízení a možnosti sportovního vyžití. Informace byly čerpány z knih, turistických průvodců a map. Využito bylo také zdrojů, které byly zveřejněny na internetu.

Sekundární zdroje představují i zprávy o využívání ubytovacích zařízení, informace v tisku, statistické ročenky a dokumenty vlády, informace poskytnuté profesními a zájmovými sdruženími a svazy, studie a analýzy profesionálních agentur apod. Respektive se jedná o data, která již byla někde prezentována.

3.4. Primární zdroje

Primární zdroje byly čerpány z vlastního dotazníkového šetření. Cílem dotazníkového šetření bylo zjištění co motivuje návštěvníky k navštívení této oblasti, jak dlouho se zde zdrží, jaké aktivity zde provádí a s čím jsou a nejsou spokojeni.

Při analýze potřeb a požadavků návštěvníků je možné využít několika metod. A. M. Morrison uvádí čtyři kategorie nejčastěji používaných:

- a) experimentální
- b) pozorovací
- c) průzkum
- d) simulační

Průzkum je nejpobulárnější výzkumná metoda, která se užívá proto, že je flexibilní. Přímé dotazování je nejefektivnější, existuje zde relativně vysoké procento návratnosti. Díky tomuto šetření získáme aktuální údaje. Nevýhodou je, že respondenti odmítají odpovídat na položené otázky, dotazování je ruší či obtěžuje. Výhodou je dotazování ohniskových skupin, které poskytují spíše kvalitativní nežli kvantitativní informace. Při provádění této metody vznikají vysoké náklady. (15)

„Výkladový slovník cestovního ruchu označuje za dotazníkové šetření metodu shromažďování dat o respondentech v rámci primárního výzkumu, založenou na využití více či méně sofistikovaných dotazníků. Každý respondent buď odpovídá na stejnou sadu otázek pokládaných ve stejném pořadí a stejným způsobem školenými tazateli (řízený rozhovor, nejpřesnější výsledky, nejdražší), anebo dotazníky vyplňují respondenti samostatně. Dotazníkové šetření je složitější a strukturovanější než anketní šetření, příklady zaměření dotazníkového šetření jsou motivace návštěvníků, vztah rezidentů k cestovnímu ruchu, spokojenost návštěvníků s kvalitou služeb.“ (18, s. 68)

4. Podmínky rozvoje cestovního ruchu na Příbramsku

4.1. Vymezení a charakteristika Středočeského kraje

Středočeský kraj leží uprostřed Čech, okolo hlavního města Prahy tvoří prstenec. Patří mezi největší samostatné územněsprávní celky České republiky. Rozlohou zabírá téměř 14% území České republiky a sousedí téměř se všemi českými kraji, výjimku tvoří Karlovarský kraj. Územně náleží k Českému masivu, který je jednou z nejstarších částí evropské pevniny. Krajinový reliéf přechází z rovinatého severu v blízkosti toku Labe ve vrchovinnou jižní a jihozápadní část kraje. Nejvyšším bodem území je vrchol brdských hřebenů Tok (864 m n. m.) v okrese Příbram, nejnižším je hladina Labe (153 m n. m.) v okrese Mělník. Ve středních Čechách převažuje krajina s mírně zvlněným terénem, tvarově však neobyčejně bohatá. Do tohoto regionu patří oblast Kralovicka (kolem Kralovic, Rakovníka), Slánska (kolem Slaného), Podbrdská (kolem Příbrami), Polabí (určovaná tokem Labe od Mělnicka až ke Kolínu) a Posázaví (tok řeky Sázavy, kolem Vlašimi). (25) (viz Příloha 2)

Středočeský region disponuje bohatými a rozmanitými přírodními krásami. Oblast Křivoklátska s hodnotnými komplexy smíšených lesů je nejen chráněnou krajinnou oblastí, ale i biosférickou rezervací. Dominantu hydrologického potenciálu tvoří řeka Vltava. Dalšími toky jsou Berounka, Sázava či Jizera. Četné potoky a menší říčky dokreslují reliéf krajiny. Velmi významnou úlohu pro cestovní ruch hraje vodní nádrž Orlík, která nabízí hlavně v letních měsících strávení příjemné dovolené v jednom z mnoha kempů. Na území Středočeského kraje se nachází množství významných historicky cenných památek a několik chráněných krajinných oblastí. Kraj se vyznačuje nejen bohatým kulturním děním, ale i kulturním dědictvím výjimečné kvality. Seznam kulturních movitých a nemovitých památek čítá více jak 4 200 položek. Největší koncentrací památek se vyznačuje město Kutná Hora, které bylo zapsáno do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO.

Území kraje se dělí na 12 okresů s 10 okresními městy. Rozlohou je největší okres Příbram, který zabírá 15 % rozlohy kraje. K 31. 12. 2006 měl Středočeský kraj 1 175 254 obyvatel. Poloha Středočeského kraje významně ovlivňuje jeho ekonomickou charakteristiku. Úzká vazba s hlavním městem činí polohu kraje mimořádně výhodnou. Naopak zřejmá nevyváženost vztahu Prahy jako metropole celorepublikového významu a středních Čech chápaných jako periferie Prahy je pro kraj nevýhodou. Střední Čechy poskytují Praze svůj rekreační potenciál. Výjimečné zastoupení v kraji má vodní doprava. Jedinou vodní cestu

v České republice pro vnitrostátní i mezinárodní přepravu představuje v současné době Labsko-vltavská vodní cesta, přibližně $\frac{3}{4}$ její délky procházejí územím kraje. (34)

4.2. Vymezení a charakteristika regionu cestovního ruchu Střední Čechy – západ

Širším zázemím Příbramska chápeme region cestovního ruchu Střední Čechy – západ, který se rozprostírá nedaleko hlavního města Prahy a je uvozen hornickým městem Kladnem. Zahrnuje levý břeh Vltavy až po přibližnou spojnici Velvary – Slaný – Rakovník – Rožmitál pod Třemšínem. Její pomyslnou osu tvoří řeka Berounka, jejíž značná část slouží k víkendovým pobytům obyvatel hlavního města Prahy. (viz Příloha 3) Podél Berounky se táhnou CHKO Český kras a Křivoklátsko, území mezi Vltavou a Berounkou vévodí Brdský hřeben. (24) Tato oblast je rájem vodní turistiky, údolím protéká řeka Berounka a tvoří tak malebný komplex spolu s bohatými lesy. Nalezneme zde i krasovou oblast s řadou vápencových útvarů a vzácnými rostlinami a živočichy – Český kras. Koněpruské jeskyně tvoří jeskynní systém s krápníkovou výzdobou. Patří k nejznámějším v Čechách vůbec. Nacházejí se přibližně sedm kilometrů od města Beroun, v zimě se stávají zimovištěm netopýrů. Třípatrový systém je zpřístupněn pouze částečně, nejkrásnější částí je bezesporu Proškův dóm, který je zdoben tzv. Koněpruskými růžicemi starými více než milion let a tzv. Varhany, což je soustava stalaktitů.

Jihovýchodní okraj Křivoklátské vrchoviny skrývá malý turistický klenot – Vraní skálu. Je to druhý nejvyšší vrchol v okolí, který je největším komplexem bulžníků u nás. Nabízí kruhový pohled do krajiny a také mnoho možností pro lezení po skalách. Navštívit je zde možné množství historických památek např. zámek Lány, Dobříš, Roztoky. Mezi klenoty české gotické architektury, které se nacházejí v tomto regionu, se řadí také dva hrady, které je zde možno navštívit a to Křivoklát a Karlštejn. Karlštejn byl založen roku 1348 císařem Karlem IV. jako pokladnice pro uložení říšských korunovačních klenotů. Křivoklát patří mezi gotické kamenné hrady, pyšní se expozicí mučírny a hladomorny. Lidovou architekturu představuje unikátní Muzeum vesnických staveb Středního Povltaví ve Vysokém Chlumci. (35) V této oblasti nalezneme také Okoř, zříceninu blízko Prahy. Proslavil se zejména tím, že v letních měsících se zde pořádá slavná a hojně navštěvovaná hudební událost Okoř rock and folk open air festival a také šermířská vystoupení. Blízko Řevnice jsou ukryty vápencové lomy Velká a Malá Amerika. Místo, které připomíná Grand Canyon, je omezeně přístupné, a proto si uchovává svůj biologický význam – četné šachty využívají netopýři jako zimoviště a

útočiště zde mají také raci. V regionu se nacházejí také významná města např. Dobříš, který se může pochlubit krásným zámekem, ke kterému přiléhá zajímavý anglický park.(29) Vedle klidu, který toto území nabízí, se zde vyskytuje i mnoho dynamických měst jako je Kladno a Slaný, které jsou zajímavé hlavně svými aquaparky. Pro vodní sporty v přírodě je vhodná Slapská přehrada, která patří k nejnavštěvovanějším místům v České republice. Přehradní jezero má délku 44 km, plochu 1162,6 ha a je vyhledávaným místem pro rekreaci obyvatel Prahy a okolí. Její levý břeh není tak rušný jako pravý, kde vyrostlo množství rekreačních zařízení i soukromých chat. Je vhodný pro pěší turistiku a houbaření. (23) Historickými osobnostmi, které se v regionu zdržovaly, jsou Karel Čapek, Ota Pavel či Antonín Dvořák.

4.3. Vymezení a charakteristika Příbramska

Řešené území představuje největší správní obvod s rozšířenou působností ve Středočeském kraji Příbram, které se nachází v jihozápadním cípu tohoto kraje. (25) Geografické vymezení tvoří okrajová hranice tohoto správního obvodu, kde se ho ze tří stran dotýkají správní obvody Hořovice, Dobříš a Sedlčany, na čtvrté sousedí s Plzeňským a Jihočeským krajem. Rozprostírá se mezi Brdy na severozápadě, na východě tvoří jeho hranici vodní nádrž Orlík, na severu jsou to Hořovice a na jihu Blatná. (viz Příloha 4) Na území Příbramska se nachází pohoří Brdy. Brdská vrchovina je jednou z nejkrásnějších krajin na území České republiky. Vhodná je pro jednodenní výlety, ale i pro delší dovolenou, pro cyklo i pěší turisty. Díky své poloze jsou Brdy dobře dostupné ze všech konců. Převažují zde lesy s hojností borůvek, brusinek, malin a desítkami druhů hub.

Na Příbramsku se již od středověku těžilo stříbro, olovo a další rudy. Hornictví s sebou přineslo i svéráznou kulturu, jejímž specifickým rysem bylo vyřezávání betlémů. Betlémářská tradice se tu udržela dodnes. V 19. století zanikala původní železářská výroba, protože se dřevěné uhlí z lesů nahrazovala černým z dolů. (21)

Správní obvod obce s rozšířenou působností Příbram je vymezen územím 75 obcí z nichž 3 mají statut města, jsou to Příbram, Březnice a Rožmitál pod Třemšínem. Tyto obce se dělí na 121 částí s 474 ulicemi a 19 037 adresami. Celkový počet obyvatel Příbramska je 70 705 obyvatel. (33)

Za centrum Příbramska lze považovat Příbram, která patří ke známým historickým královským horním městům. V současné době čítá počet obyvatel Příbrami 36 901. Nejstarší písemný doklad o Příbrami pochází již z roku 1216. Za socialismu význam Příbrami vzrostl díky těžbě uranu, zdejší doly byly ale v 50. letech také součástí systému táborů nucených prací. Současný život města ovlivnily jak změny nastalé po Sametové revoluci, tak i útlum

hornické činnosti. Příbram v podvědomí lidí zůstává městem poutním a památkem bohatých hornických tradic, stává se střediskem vědeckého bádání o dějinách uranového průmyslu. (27) S Příbramskem je spjato také jméno génia české a světové hudby skladatele Antonína Dvořáka, který pobýval v obci Vysoká u Příbrami a zde tvořil a komponoval. Na jeho počest se koná hudební festival Antonína Dvořáka.

5. Analýza složek primární nabídky Příbramska

„Cílové místo musí mít vhodný přírodní a kulturní potenciál pro cestovní ruch, který se označuje i jako primární nabídka. Potenciál cestovního ruchu není v prostoru rozmístěný rovnoměrně a s ohledem na svoji jedinečnost může mít místní, regionální, celostátní až mezinárodní význam. Umožňuje naplnit cíle účasti na cestovním ruchu jako např. oddych, zdraví, poznávání či společenská komunikace.“ (5, s. 15) „Komponenty primární nabídky cestovního ruchu jsou utvářejícími podmínkami pro uspokojení potřeb a požadavků návštěvníků destinace.“ (10, s. 16)

5.1. Dopravní dostupnost

Nedaleko města Příbram – asi 5 km od centra – se kříží dvě národní komunikace – silnice č. 18 (z Rožmitálu pod Třemšínem do Votic) a rychlostní komunikace R4, vedoucí do Prahy. V opačném jižním směru pokračuje jako silnice č. 4 do Strakonice a Vimperka a v Německu je spojena se silnicí č. 2 přes Pasov do Mnichova. I zahraniční turisté se proto velice snadno dostanou osobním automobilem do destinace. V Příbrami funguje systém autobusového spojení do blízkých obcí a měst, ale také do Prahy či vzdálenějších českých měst. Přímé linky spojují Příbram i se Slovenskem např. s Košicemi. V provozu je také městská hromadná doprava. Systém zahrnuje patnáct autobusových linek. Autobusové nádraží se nachází blízko vlakového, hojně využívané jsou ovšem i autobusové stanoviště v Jiráskových sadech poblíž pěší zóny Pražské ulice. Příbramské železniční nádraží se nachází na trati Zdice – Protivín. Vlaková doprava je využívána především pro dopravu nákladů, osobní doprava je významná spíše pro kratší vzdálenosti. Přímé spojení nabízí rychlík Bezdrev, který jezdí z Českých Budějovic, přes Březnici a Příbram do Mostu.

Příbramsko disponuje také menším letištěm. Nachází se v Dlouhé Lhotě asi 6 km od Příbrami. Má především rekreační a sportovní využití. Pořádají se zde vyhlídkové lety po krajině. Příbramí prochází cyklotrasa s označením Lochovice – Smolotely. Měří necelých 60 km, je vedena po pozemních komunikacích III. třídy nebo polními a lesními cestami. Na této trase je možno vidět mnoho zajímavostí např. pravěké hradiště Plešivec o rozloze 46 ha, které se nachází blízko Lochovic. (43)

5.2. Přírodní potenciál Příbramska

„Přírodní podmínky (klima, hydrologické poměry, reliéf, flóra a fauna) mají ve vztahu k rozmístění cestovního ruchu význam v tom, že jsou stacionární, do značné míry konstantní a uplatňují se zpravidla v plošně rozsáhlejších areálech. Svým charakterem (kvalitou) vytvářejí předpoklady pro jeho konkrétní formy i případnou rajonizaci.“ (8, s. 15) Přírodní hodnoty středních Čech však leží často ve stínu komínů bývalých hutí a šachetních věží, krčí se mezi chatovými velkoměsty a příměstskými odpadky, a proto je často nejsme schopni plně docenit a někdy ani účinně ochránit. (13) Příbramsko však má co nabídnout. Velmi vyhledávány jsou přehradní nádrže, stejně tak i upravené cyklistické trasy.

5.2.1. Geomorfologický potenciál

„Pevnina představuje bohatě členěné jeviště pro činnost a existenci člověka. Vertikální členitost povrchu se v cestovním ruchu uplatňuje přes makroformy reliéfu; z jednotlivých prvků má funkční využití především relativní výšková členitost. Přitažlivost horských oblastí má několik příčin např. většina populace ve vyspělých zemích žije v nížinných oblastech a hory jsou pro ni psychologicky zajímavé podle zákona kontrastu či v horách nachází přírodu ještě relativně nedotčenou.“ (8, s. 18)

Brdy jsou nejvyšším pohořím na Příbramsku. Táhnout se více než 70 kilometrů jihozápadním směrem od Prahy. Výšky vrcholových partií se blíží 900 m.n.m. Prakticky celá část středních Brd je využívána vojensky, nachází se zde vojenský výcvikový prostor Brdy. Nevyskytují se zde žádné vesnice ani chaty, neexistuje zde značení turistickými značkami, které by v tomto případě bylo nesmyslné. Území není osídleno, jen při vojenských cvičení sem mají přístup vojáci. Vstup je možný pouze na zvláštní propustku. Tímto je tento prostor naprosto zapovězen pro cestovní ruch. Severovýchodní část – Hřebeny, které již nepatří do vojenského újezdu, jsou pro svou blízkost Praze a dostupnosti její městskou dopravou navštěvované a charakter lesa je tu spíše smíšený a porosty mladší. Místní reliéf přímo vybízí k výhledům do krajiny. Z tohoto důvodu najdeme v Brdech mnoho rozhleden. V severovýchodní části se nachází Studený vrch, dosahující nadmořské výšky 660 metrů, je nejvyšším bodem Hřebenů. Na jeho vrcholu byla v roce 1940 postavena 17,5 metrů vysoká zděná sedmiboká měřická věž. Po nezbytných opravách je zpřístupněna turistům a je využívána jako rozhledna. (19) Na Třemšíně stojí také jednoduchá rozhledna, která byla pro veřejnost byla otevřena v červenci roku 2003. (14) V jižní části Brd se nad městem Rožmitál

pod Třemšínem tyčí zalesněný kopec zvaný Štěrbina, na němž se tyčí železná telekomunikační věž. (20)

Geologický podklad pohoří převážně tvoří usazené horniny ze starohor a starších prvohor – břidlice, pískovce a křemence. Horniny, které se zde vyskytují, se místy těžily jako stavební nebo šterkový kámen. Intenzivní těžba probíhala v případě některých rud, na Příbramsku to byl především uran. (21)

V částech, které ovšem jsou veřejnosti otevřené jsou výborné podmínky pro pořádání různých trekových výprav, pěších túr či vyjížděk na kole. V letních měsících je prostor hojně využíván cykloturisty. Terén je zde ideální, množství úzkých asfaltových silnic protkáva krajinu. Nejvíce vyhledávané jsou cvičné bunkry, v některých z nich se také točily scény z filmu Obecná škola. (4)

5.2.2. Klimatický potenciál

„Klimatické poměry jsou jednou z hlavních podmínek realizace a rozmístění cestovního ruchu, na něž působí prostřednictvím pozitivních hodnot svých prvků (teplota, vlhkost vzduchu, množství srážek a jejich rozdělení, délka slunečního svitu apod.) ve vztahu k biologickým potřebám lidského organismu. Největší význam pro cestovní ruch má mírný a subtropický pás. Klimatické poměry se uplatňují v rozhodující míře na časovém průběhu realizace cestovního ruchu – sezónnosti.“ (8, s. 16)

Příbramsko patří k teplejším částem středních Čech. Vyznačuje se vegetačním obdobím, které trvá od dubna do září, s průměrem teplot přes 14 °C a nejvýhodnějšími klimatickými podmínkami pro rozvoj obilnářství. Chladná oblast vyznačená nižšími průměry teplot je zastoupena jen v podobě menších ostrůvků v nejvyšší části Brd řádově v polohách nad 700 m. Nárůst srážek směrem od severozápadu k vlhčímu jihovýchodu není podmíněn jen nadmořskou výškou, ale především srážkovým stínem Brdského pohoří. (13) Hřebeny Brd, které leží v nižší nadmořské výšce se vyznačují poněkud mírnějším podnebím s průměrnou roční teplotou v rozmezí 7 - 8 °C a průměrným ročním úhrnem srážek 600 mm. Samotné Brdy jsou položeny výše, takže průměrná roční teplota dosahuje 7 °C a průměrný roční úhrn srážek 650 mm. Vlhčí a chladnější podnebí panuje v horském okolí Třemšína a v prostoru mezi Rožmitálem pod Třemšínem, Bohumínem, Příbramí a Jincemi. Převládají západní směry větrů. Počasí však nepodléhá častým náhlým změnám. (21) (viz Příloha 9) Oblast v létě láká příjemnými teplotami, na podzim srážky a vlhkost dovolí houbařům uzmout z místních lesů poklady v podobě plných košíků hub, hlavně hřibů smrkových. Mírná zima vybízí k lyžování např. na svahu Padák na okraji Příbramí. Který byl uveden do provozu v zimě roku 2006.

Nabízí lyžařský a dětský vlek, umělé zasněžování, osvětlení, půjčovnu lyží a snowboardů, lyžařskou školu a funguje zde občerstvení. (32)

5.2.3. Hydrologický potenciál

Oblasti s vhodnými hydrologickými podmínkami se stávají stále významnějšími z hlediska cestovního ruchu. Jsou reprezentovány např. jezery, umělými vodními plochami či řekami. (8)

Na Příbramsku se jako v celých středních Čechách nachází vysoký počet chat, a to zejména v kdysi nejkrásnějších částech říčních údolí. Je to předurčeno hlavně mnoha formami využití především v letních měsících. Vltavská kaskáda je největší souvislou soustavou přehradních nádrží, leží zde nejméně 80 ložisek zlata, železa, stříbra a uranu včetně nejhlubší, dnes již opuštěné evropské šachty – Příbramské uranové ložisko, které má hloubku 1 838 m. Hornictví má prehistorické kořeny i souvislou tradici trvající posledních tisíc let. Příbramské uranové ložisko představovalo jedno z největších uranových hydrotermálních ložisek světa. (13)

Za nejvíce oblíbenou nádrž se dá považovat Orlická přehrada. Kamýcká přehrada, která se také nachází na Příbramsku, není tolik navštěvován zvláště pro svou studenou vodu, a to i v letních měsících. Přestože řetězec přehrad změnil krajinný charakter, řeka i dnes protéká kaňonovitým údolím, jež je lemováno četnými skalními útvary. Dalším vltavským fenoménem jsou četné povodně, které páchají v zátopových oblastech velké škody. (13) I přes škody napáchané tímto přírodním živlem však každý rok přijíždí do destinace mnoho turistů, aby se ubytovali v jednom z kempů, které lemují Orlík po celé jeho délce, a zažili dovolenou plnou pohybu a nových zážitků. Z nejznámějších jsou to např. Spálenka či Lavičky. Stranou od centra Příbrami leží rekreační areál Nový rybník, kde se lze nejen koupat, ale i hrát minigolf, tenis a další hry či postavit stan na veřejném tábořišti. Významnou rekreační oblastí je lesopark, udržované okolí říčky Litavky před jejím vtokem pod Březové Hory. Říčka spolu se soustavou rybníků vytváří malebná zákoutí, ve kterých jsou dosud patrné pozůstatky středověké těžby nerostů rýžováním. (2)

Významnými rybníky jsou také Dolejší padrt'ský a Hořejší padrt'ský rybník, které se nacházejí v Brdech. Nejsou vhodné ke koupání, ale jejich okolí je působivé nejen proto, že se zde vyskytují bažiny, ale i nedotčenou přírodou. Bohužel jsou veřejnosti nepřístupné. Jižní oblasti Brd odvodňuje do Litavky Padrt'ský potok, jinak zvaný Klabava. Nejvýznamnější vodní nádrž v Brdách je Pilská ve VVP Jince. Oblast Brdské vrchoviny je protkána desítkami potoků např. Čapkovský, Pstruhový či Podlužský. Nachází se zde velké množství rybníků,

situovaných při téměř každé větší obci. Okolí Rožmitálu pod Třemšínem je bohaté právě na výskyt rybníků např. Podzámecký, Obžera a Podhlubocký. (21)

5.2.4. Biologický potenciál

„Jako celek má vliv na rozmístění cestovního ruchu relativně menší. Ve vyspělých zemích mají lesní porosty (z velké části udržované a pěstované) značný význam pro letní rekreaci a turistiku městské části populace. Vzácně se vyskytující rostlinné druhy a společenstva jsou chráněny a stávají se objektem zájmu cestovního ruchu. Živočišstvo se v cestovním ruchu uplatňuje prostřednictvím chráněné a lovné zvěře. Významněji se fauna prosazuje ve vztahu k cestovnímu ruchu orientovaném přímo na lov a rybolov.“ (8, s. 19)

Středočeský kraj je nejméně lesnatou oblastí v České republice. Nejvíce lesnaté celky na tomto území jsou Brdy i oblasti s krajinou, kde se ve vyvážených poměrech střídají lesy, pole a louky, jak je tomu na Příbramsku. Lesy jsou většinou přeměněné, jejich opadavé dřeviny byly hospodářskou činností nahrazeny ekonomicky výhodnějšími jehličnany jako je smrk a borovice. Větší plochy dubohabřin jsou pouze v Brdech. (13) Odlehlejší Brdy, zvláště jižní a jihozápadní část, nabízejí hluboké a čisté lesy. Nejkrásnější přírodní partie ale leží v nepřístupné oblasti VVP Jince. (31)

Převažující nižší teploty a vyšší vlhkost vzduchu způsobily, že se na většině území nalézají chladnomilná společenstva. Brdská vrchovina byla před zásahem lidí většinou zalesněná, ale porosty byly smíšené, rostly tu buk, jedle, klen, javor, jilm a smrk. Později se začaly lesní porosty přetvářet, zakládaly se monokultury, a to zejména smrkové. Původní typ lesa se nalézá v okolí Třemšína. Z rostlin můžeme v lesích spatřit kostřavu valiskou, biku ladní, netýkavku nedůtklivou, lýkovec jedovatý, sasanku lesní či plicník lékařských. V údolích na rašelinném podkladu roste suchopýr pochvatý a upolín evropský, na hřebenech kokořín přeslenitý. Podél toku Litavky se vyskytuje tařice skalní, koniklec luční načernalý a bělozářka liliovitá. V důsledku kácení lesů a odvodňování lesních porostů se však v centrálních Brdech šíří suchomilné druhy rostlin. V Brdské vrchovině žijí vcelku početná ptačí společenstva. V posledních letech jsou zde znovu vysazování tetřeví. V lesech žije srnčí, jelení i černá zvěř, vyskytují se zde plazi jako užovka obecná či zmije obecná. Za zmínku stojí i četná společenství mravenců, kteří představují jakýsi signál čistoty životního prostředí. Žije zde mnoho druhů ryb a vodního ptactva např. čáp černý či orel mořský. (21)

V Brdech se nachází Přírodní rezervace Kuchyňka s cennou flórou a Chynínské buky s původním porostem. Po 2. světové válce byla celá oblast středních Brd uzavřena a turistický ruch se omezil na Hřebeny a Třemšínsko. Od 50. a 60. let přibýly přírodní rezervace Hradec

s bukovým, dubovým a jedlovým porostem. Dále se zde nachází rezervace Na Skalách, Fajmanovy skály, Klenky s jedlovou bučinou a zbytky boru a Gestemanka I. a II. s bučinami a suťovými lesy, rozšířená v roce 1987. V centru pozornosti ochranářů přírody zůstávají přírodní parky Třemšín a Brdy. Skrývají přírodní památky jako jsou Hřebenec či Míšovské buky i památné stromy. V současné době se pozornost lesního hospodářství zaměřuje na zvýšení podílu listnáčů, likvidaci hmyzích škůdců a sledování kmenových stavů zvěře. (21)

K rybolovu na Příbramsku slouží hlavně Orlická přehrada, která je vhodná nejen ke koupání a vodním sportům, a také menší rybníky. Nutný je platný rybářský lístek a povolenka, kterou vydává Místní organizace Českého rybářského svazu. Ve Vltavě se dá chytit kapr, lín, okoun i výstavní štika.

5.3. Kulturně-historický potenciál Příbramska

„Kulturně-historický potenciál destinace tvoří uměle vytvořené lokalizované složky produktu např. hrady, zámky, skanzeny, sakrální památky či městské památkové rezervace. Kulturně-historické památky mají mezi společenskými podmínkami a atraktivitami největší význam. Jejich využití cestovním ruchem je dáno zvláštností, uměleckou a historickou hodnotou. Rozhodující význam mají jen ty nejcennější případně nejproslulejší, ostatní fungují většinou v postavení doplňujících atraktivit.“ (8, s. 20)

Na Příbramsku patří k nejvýznamnějším sakrálním památkám Svatá Hora. Vytváří nezapomenutelnou siluetu nad městem Příbramí. Je nejnavštěvovanějším mariánským poutním místem v Čechách a zároveň i jedním z nejstarších. Svatá Hora je spojena se středem města dlouhým krytým schodištěm, tzv. Svatohorské schody, o délce 400 m a s převýšením 80 m. První potvrzený zázrak se zde stal roku 1632 a znamenal počátek poutního ruchu. Ve svých zdech střeží cenný poklad – milostnou sošku Panny Marie, kterou z hruškového dřeva údajně vyřezal pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic. Chloubou baziliky také oltář, který je celý vyhotoven ze stříbra. V roce 1732 zde byla milostná soška korunována a od té doby se korunovační slavnosti staly tradicí. V roce 2005 se slavilo 100.výročí povýšení Svaté Hory na baziliku. Při této příležitosti proběhla Národní pout' a bazilika obdržela nový oltář. (1) (viz Příloha 5)

Kostel sv. Jana Křtitele a Panny Marie na Hoře Karmel, stojící na Makové hoře, představuje významné poutní místo. Nachází se zde soška Panny Marie Škapulířské vyřezaná z hruškového dřeva, půl metru vysoká a oblečená do barokních šatů. (22) Další církevní památky se nachází v Příbrami či v Rožmitále pod Třemšínem.

Na území Příbramska se nachází státní zámek Březnice. Nabízí 3 návštěvnické okruhy, při nichž lze spatřit Lokšanskou knihovnu, která se může pochlubit nejstarším knihovním interiérem u nás s původními malovanými skříněmi, zámeckou kapli, zbrojnicí i obytnou část zámku. (12) V interiéru má sídlo též Galerie Ludvíka Kuby, významného českého malíře. Pořádají se zde krátkodobé výstavy a koncerty klasické hudby. Dalšími atrakcemi na zámku jsou historické trhy, vystoupení historického šermu, jízda kočárem či vánoční víkendy. Otevřen je od dubna do října, každý den kromě pondělí. V měsících listopadu až březnu je zavřen, prohlídka je možná po dohodě. (viz Příloha 8) Dalším zámek, který je přístupný veřejnosti je zámek v Hluboši. V roce 1920 byl vybrán jako první letní sídlo prezidentu ČSR T. G. Masarykovi. (2) Nyní zde má sídlo masarykovské muzeum a vznikly také výstavní prostory pro současné umění. (22) Veřejností je přístupný od dubna do srpna denně mimo pondělí. V listopadu až březnu je uzavřen. Nejvýznamnější památkou v Rožmitálu pod Třemšínem je bezesporu místní zámek z 16. století. Nejstarší dochovanou částí objektu je věž s gotickým vstupem a šnekovým schodištěm. Avšak kromě zámecké zahrady je objekt bohužel pro dlouhodobou rekonstrukci nepřístupný. S Rožmitálem pod Třemšínem je spojeno jméno Jakuba Jana Ryby, který zde komponoval. Napsal skvostné hudební dílo – vánoční mši „Hej mistře“, která se stala symbolem českých Vánoc. (2)

V Příbrami se nachází největší hornické muzeum v České republice, které byl založeno již roku 1886 a navazuje na hornickou minulost města. Expozice umístěné v originálních provozních a správních objektech přibližují návštěvníkům ve třech prohlídkových areálech bohatou montánní minulost příbramského regionu. Součástí prohlídek je atraktivní projížďka hornickým vláčkem po povrchové dráze mezi Ševčinským a Vojtěšským dolem či jízda Prokopskou štolou k ústí jámy Prokop hluboké 1600 m. K nejcenějším exponátům muzea náleží historické parní těžní stroje na dolech Anna a Vojtěch. Unikátní památkou mezinárodního významu je velké vodní kolo v podzemí dolu Drkolnov z 19. století. Muzeum prezentuje havířský folklor v původní hornické chalupě pocházející ze 17. století a hodnotné mineralogicko geologické sbírky. Přístupné veřejnosti je celoročně. Od dubna do října od úterý do nedělí, od listopadu do března od úterý do pátku. (30) (viz Příloha 6)

V novorenesančním záměčku, postaveném v roce 1878 Dvořákovým švagrem hrabětem Václavem Kounicem ve Vysoké u Příbramě, je možnost navštívit Památník Antonína Dvořáka. Pravidelně se zde zahajuje hudební festival Antonína Dvořáka, po celý rok se zde konají komorní koncerty, uvnitř se je také knihovna a Galerie Václava Kounice. Záměček nabízí expozici, která pojednává o životě, díle a pobytu Antonína Dvořáka ve Vysoké. Budova záměčku je uprostřed rozsáhlého parku a nedaleko odtud v lese se nachází

Rusalčino jezírko, místo Dvořákovy inspirace k jedné z jeho nejznámějších oper. V současnosti je jedním z turistických magnetů Příbramska. (2) Památník je otevřen celoročně každý den mimo pondělí.

V Zámečku - Ernestium v Příbrami se nachází Muzeum 3. odboje – Konfederace politických vězňů ČR. Má působit jako varování pro budoucnost a současně být i památníkem mravní odvahy a statečnosti lidí, kteří se podíleli na hnutí odporu. Stálými expozicemi jsou Političtí vězni Uranových dolů 1848 – 1868 a Ženy ve třetím odboji a za mřížemi věznic 1848 – 1868. (44) Výstavy jsou otevřeny celoročně.

Na Příbramsku se nachází dva hrady. Jedním je Valdek, tvoří ho rozsáhlá hradní zřícenina. Je možné ho legálně navštívit pouze v obtížně zjistitelných dnech, kdy ve vojenském prostoru neprobíhají cvičné střelby. (viz Příloha 7) Velmi málo navštěvována je také zřícenina hradu Vrškamýk blízko Kamýku nad Vltavou. Patří mezi jednu z nejvýznamnějších památek a dokladů dnes téměř pohádkové éry hradů a rytířů vrcholného středověku. (22) Ke zřícenině je neomezený přístup.

Na Příbramsku se pravidelně koná hudební festival Antonína Dvořáka. Tento festival pevně zakotvil v podvědomí kulturně orientované veřejnosti. Vznikl roku 1969 a od té doby si získává stále větší respekt i v českých hudebních kruzích. Zahrnuje nejvýše 12 koncertů, z nichž převážná část děl je prací Antonína Dvořáka. Řada z nich se koná na netypických místech. Kromě Divadla Příbram jsou hudební tělesa situována do Památníku Antonína Dvořáka, basiliky na Svaté Hoře, kostele sv. Jakuba, Zámečku – Ernestia či do zámku v Hluboši. (36)

Od roku 1999 se v okolí Příbrami koná soutěž mezinárodního mistrovství ČR Fuchs Oil Rally Příbram. Jedou se vždy dvě etapy. Divácky se stává tato sportovní akce stále oblíbenější, o čemž svědčí především narůstající účast návštěvníků. (37) Každoročně se také u příležitosti oslavy konce druhé světové války koná na Slivici poblíž Památníku vítězství rekonstrukce poslední bitvy této války. Návštěvníci mohou vidět ukázky letecké, protiletadlové, dělostřelecké a další pozemní techniky.

6. Analýza složek sekundární nabídky Příbramska

Struktura, rozmístění a úroveň sekundární nabídky cestovního ruchu je určujícím faktorem využitelnosti destinace pro cestovní ruch. (10) „Jedná o podniky, zařízení a instituce cestovního ruchu, které umožňují návštěvníkům cílového místa přechodně se ubytovat, stravovat a vykonávat různé rekreační, sportovní, kulturní a jiné aktivity typické pro cestovní ruch.“ (5, s. 15)

6.1. Ubytovací zařízení

„Poskytování ubytovacích služeb je významným předpokladem rozvoje zejména pobytového cestovního ruchu. Jejich posláním je umožnit přenocování nebo přechodné ubytování účastníkům cestovního ruchu mimo místo jejich trvalého bydliště. Ubytovací služby poskytují ubytovacího zařízení, mezi něž patří také ubytovací střediska a ubytovací prostředky. K tradičním zařízením patří hotely, penziony, motely; ubytovací hostince, ale na významu nabývají i aparthotely, botely, byrohotely, horstely a další. Doplnková ubytovací zařízení tvoří chaty, bungalovy, rotely, kempy a všechna ostatní sezónní zařízení.“ (16, s. 45)

V přístupné části Brd jsou rozeseta tři rekreační střediska, které se zaměřují na agroturistiku. Jedná se o rekreační střediska Bezděkov pod Třemšínem, Nesvačily a Věšín. Nevýhodou areálů Bezděkov pod Třemšínem a Nesvačily je jejich omezený provoz, jsou využívány veřejností pouze v letních měsících. Bezděkov disponuje 96 lůžky v čtyřlůžkových chatách, Nesvačily 40 lůžky (dvou a třílůžkové pokoje). Rekreační areál Věšín je v provozu celoročně a pojme až 150 lidí (10 dvojlůžkových pokojů a čtyřlůžkové chaty). (38)

Orlická přehrada nabízí hlavně v letních měsících ubytování v jednom z mnoha kempů, které se na jejím břehu rozprostírají, využívány jsou v letní sezóně. Při levé straně přehrady se jedná o kempové osady Lavičky, Spálenka a Županovice. Nejvýznamnější a nejvíce navštěvovaným tábořištěm jsou Županovice, které nabízí až 130 stanových jednotek, Lavičky disponují 70 stanovými jednotkami a Spálenka nabízí 100 míst. Na břehu Orlické přehrady se rozprostírá 470 ha areál Vystřkov, který zahrnuje hotel Orlík, vily i bungalovy – dohromady disponuje 80 lůžky. Je výborný pro sportovní nadšence. (28)

Dalšími ubytovacími zařízeními, které na Příbramsku fungují, jsou hotely a penziony. Největší koncentrace těchto objektů je v Příbrami. Nachází se zde devět hotelů: hotel Modrý Hrozen *** (46 lůžek), hotel Belvedere *** (100 lůžek), hotel Asia *** (50 lůžek), hotel Minerál *** (46 lůžek), hotel Salve *** (48 lůžek), hotel U města Příbrami *** (40 lůžek),

hotel Impuls *** (42 lůžek), hotel Plavecký bazén *** (32 lůžek) a hotel Zimní stadion *** (46 lůžek). V Březnici funguje hotel Vlčava *** (24 lůžek), v Rožmitálu pod Třemšínem hotel U bílého lva *** (44 lůžek), v Jincích hotel Kratochvíl *** (28 lůžek). Nejzajímavější hotel se nachází v Starosedlském hrádku **** blízko Březnice, jedná se o rekondiční centrum v zámeckém stylu a nabízí 42 lůžek. Všechny hotely na Příbramsku fungují celoročně a dohromady disponují 588 lůžky. (28)

V Příbrami fungují čtyři penziony: penzion Dlouhá ** (10 lůžek), Valešinka ** (12 lůžek), Sebastopol ** (17 lůžek) a Coupé ** (15 lůžek). V Tochovicích je to penzion Hélios ** (40 lůžek), v Bohumíně penzion Kunc I a II ** (32 lůžek) a Rafanda ** (13 lůžek). V Kamýku nad Vltavou byl v červenci roku 2007 uveden do provozu nový penzion Kamejk. ** (16 lůžek) Jedinou turistickou ubytovnou na Příbramsku je Turistická ubytovna spolku Prokop * , která má kapacitu 24 lůžek. Provoz výše uvedených ubytovacích zařízení není v průběhu roku omezen. (28) (viz Příloha 10)

6.2. Stravovací zařízení

„Podmínku rozvoje cestovního ruchu je také poskytování stravovacích služeb, neboť umožňují uspokojování základních potřeb výživy účastníků cestovního ruchu během jejich přepravy i pobytu v cílovém místě. Během přepravy jsou stravovací služby poskytovány přímo v dopravních prostředcích, popřípadě v zařízeních umístěných v bezprostřední blízkosti silničních a dálničních komunikací, zejména dálkových tras. Během pobytu v místech cestovního ruchu se jedná zejména o stravovací služby, které poskytují hostinská zařízení.“ (16, s. 57)

V případě, že má člověk hlad a zamíří do Příbrami, bude jeho potřeba určitě uspokojena. Ta disponuje nejširší a nejbohatší paletou stravovacích zařízení. Na výběr má z 26 restaurací, 3 barů, 2 kaváren, 7 vináren, 4 čínských restaurací, 2 klubů a 4 pizzerií. Velmi navštěvované jsou dvě z nich: pizzerie Dvořáček a pizzerie Francesco. Na dalších místech Příbramska již nikde nefunguje tolik stravovacích zařízení jako v Příbrami samotné. Stylová restaurace Na statku Březnice se nachází v Březnici. Významnou restaurací v Rožmitálu pod Třemšínem je Panský dvůr či Romance, v Milíně se nachází restaurace U Přemysla, v Kamýku nad Vltavou restaurace U Heroldů. (42)

6.3. Turistická infrastruktura

„Účastníkům cestovního ruchu se kromě základních služeb poskytují i doplňkové služby cestovního ruchu. Jsou to služby, které umožňují naplnit očekávání a cíle účasti na cestovním ruchu. Jde o služby volného času - sportovní., společenské, zábavní, rekreační a jiné.“ (16, s. 159) Tyto služby nabízejí sportovně - rekreační zařízení a kulturně - společenská zařízení.

6.3.1. Sportovně – rekreační zařízení

„Pohyb a sport ve volném čase má, zvláště během dovolené, velký význam. Pohybovou a sportovní činností se naplňuje rekreační, sportovní a turistická funkce cestovního ruchu. Jde o různé typy sportovních her (např. kopaná, košíková, volejbal), tzv. každodenní sporty (gymnastická cvičení, aerobik), vytrvalostní sporty (turistika, cykloturistika, běh), tzv. malé sporty (šachy, kulečnick), asijské formy tělesné kultury (hlavně jóga) a tzv. zapomenuté činnosti (akrobacie, žonglování, stínové divadlo).“ (16, s. 179)

Bezesporu největším sportovním a relaxačním lákadlem, které město Příbram má, je místní aquapark. Je využíván veřejností a to jak místními obyvateli, tak i turisty; pořádá také školní kurzy plavání. Od roku 1977 byl v provozu plavecký bazén, v roce 2000 podstoupil rekonstrukci, při které byly instalovány nové atrakce a vznikl aquapark. Nabízí vnitřní plavecký a dětský bazén, venkovní bazén, saunu, bazény s vířivkami, dětské brouzdaliště, parní lázeň, dva tobogány a provádí též plaveckou výuku. Najednou je schopen pojmout až 200 návštěvníků. Dalším sportovním a rekreačním magnetem je areál Nového rybníka, který je využíván k rekreaci, procházkám, ke koupání v přírodním koupališti, je možné také využívat horolezecké stěny Jakub a skatepark. Součástí zimního stadionu jsou dvě kryté ledové plochy, velká a malá hala a tenisový kurt. Vše plně přístupné veřejnosti. (39) Na letišti v Dlouhé Lhotě je provozován Aeroklub Příbram. Nabízí 12 vyhlídkových letů pro veřejnost, jedná se většinou o trasy v okolí Příbrami, přehradní nádrž Orlík či vyhlídka na Karlštejn, Konopiště nebo Dobříš. Klub vlastní 8 kluzáků a 2 motorová letadla. (40) Na okraji Zduchovic, blízko Orlické přehrady, se nachází jezdecký areál La Bohème Zduchovice. Nabízí výcvikové lekce či vyjížďky na koních. (41) V Příbrami funguje také samostatná tenisová hala, minigolf a několik fitness klubů: Fitness Ježek, Sport studio Fitness, Oxygen club, Fitness Fialka a Fitness Ivana Šimková. V hotelu Impuls je k dispozici Squash club a na zimním stadionu Box – Kickbox – tato zařízení fungují především pro místní obyvatele. (26)

V Brdech se nachází velké množství cyklostezek. Cyklisté směřují k planině u Toku odkud je široký i daleký výhled na celé Příbramsko, anebo ke dvěma rybníkům, Hořejšímu a Dolejšímu padrt'skému. Vhodná cyklotrasa s menší náročností je v jižní části Brd. Vede k vrchu Třemšín do Chynína až k Železnému Újezdu, kde stojí rozhledna s výjimečným výhledem. Při dobré viditelnosti je odtud vidět prakticky celá Šumava. (4)

Zajímavé cyklotrasy se nachází na obou březích Orlíka, kde lze cyklistiku spojit s koupáním. Jsou zde i zajímavé moderní stavby jako jsou hráze či někdejší vládní vily. Přehradní hráz Orlíku je se svými 91 metry nejvyšší přehradní hrází v Česku, vzdutí hladiny Vltavy je dlouhé téměř 70 kilometrů. K menší přehradní nádrži Kamýk nad Vltavou vede také velmi pěkná trasa po málo frekventované silnici z Příbrami, která měří asi 20 km. Těsně před Kamýkem je možné navštívit zříceninu hradu Vrškamýk z 12. století. Po pravém břehu hráze vede pěkná cesta lesními asfaltkami, které byly vybudovány souběžně s rekreačním areálem Vystrkov pro vládní a komunistické funkcionáře v 60. letech. Celkem 15 vil postavených ve stylu „socialistického funkcionalismu“ je rozčleněno do 3 sekcí, největší a architektonicky nejzajímavější je vila prezidentská, u níž je i bazén. (4) Značená cyklotrasa č. 8190 prochází Bohutínem přes Láz a Nepomuk až do Rožmitálu pod Třemšínem. Je průjezdná pouze o sobotách, nedělích a svátcích, protože její část protkává vojenský újezd Brdy. (viz Příloha 11) (45)

6.3.2. Kulturně – společenská zařízení

„Primární tendencí charakteristickou pro společenské a zábavní činnosti je styk s lidmi. Kontakt i komunikace se mohou týkat jak fyzické, tak i psychické stránky osobnosti člověka. Velmi mnoho lidí žije v neustálém hladu po zážitku. Tomu může napomoci i aktivní nebo pasivní účast na společenských a zábavních akcích během účasti na cestovním ruchu. Společenská zábava je specifická forma kulturního odpočinku ve volném čase, která vyžaduje od účastníka určitou dobrovolnou aktivní účast a spolupráci.“ (16, s. 181)

Nejvýznamnějším kulturně – společenským zařízením na Příbramsku je Divadlo Antonína Dvořáka Příbram. Hraje na velké a malé scéně. V Příbrami samé se nacházejí dvě kina Letní kino Příbram a Kino Mír. Letní kino je v provozu pouze v letních měsících, nachází se blízko areálu Nového rybníka. Vedle promítání filmů se v Letním kině také pořádají koncertní představení. Na Příbramsku se nalézají množství diskoték např. diskotéka MavisHall u Milína, diskotéka v baru a herně Běčko nebo velmi oblíbená diskotéka v Kozárovicích FA Heart. Kulturně slouží dvě muzea, která se v Příbrami nacházejí, Hornické

muzeum a Muzeum 3. odboje umístěné v Zámečku – Ernestium. Dalším muzeem na Příbramsku je Památník Antonína Dvořáka.

6.3.3. Místní informační turistická centra

„Informační kanceláře cestovního ruchu představují neodmyslitelnou součást destinace, přičemž rozsah jejich činností závisí na rozsahu působnosti.“ (10, s. 43) Mezi základní služby, které informační turistická centra poskytují patří poskytování informací o destinaci, rezervace ubytování, zajišťování vstupenek a povolení, prodej známek a dalších cenin či směnářské služby. (10)

Na území Příbramska se nachází celkem čtyři informační centra. Dvě fungují v Příbrami. První z nich je spravováno Městským úřadem Příbram a sídlí v Zámečku - Ernestium. Neprovozuje internetové stránky. Otevřeno je denně od 9 – 17h. Toto infocentrum je napojeno na bezplatnou telefonní linku, díky které mohou návštěvníci získat mnoho informací aniž by museli absolvovat cestu do budovy a utratit peníze za dopravu. Druhé je umístěno v objektu Knihovny Jana Drdy a na jeho provozu se podílí knihovna. Otevírací dobu má od pondělí do pátku od 9 – 17h, v sobotu od 8 – 11h. (46) Také nemá své internetové stránky, to ovšem vyvažuje lidský faktor, v tomto středisku perfektně funguje komunikace mezi poskytovateli informací a turisty. Obě infocentra poskytují informace o dění v regionu, o kulturních a sportovních akcích, turisté mohou využít faxové a kopírovací služby, distribují mnoho letáků o místních památkách, provozují internet a sdělují jízdní řády vlaků a autobusů.

Březnické infocentrum je otevřeno od pondělí do pátku od 8 – 17h, v sobotu od 8 – 11h. Poskytuje informace o okolí, o kulturních a společenských akcích, o sportu, turistice a jízdních řádech. Prodává upomínkové předměty, mapy a pohlednice. V provozu je také internet pro veřejnost. Nemá své internetové stránky. (47)

Posledním infocentrem, které na Příbramsku funguje je informační středisko v Rožmitále pod Třemšínem. Provozuje své vlastní internetové stránky, na kterých návštěvníci najdou vše potřebné. Poskytuje informace o ubytování, stravování, kulturních a sportovních akcích, o historických a přírodních zajímavostech, o vlakových a autobusových spojeních, kopírovací, faxové služby, scanování, internet, prodej pohlednic, map, turistických známek či průvodcovské služby. Funguje denně od 9 – 12h. (48)

7. Analýza potřeb a požadavků návštěvníků Příbramska

„Uspokojování zákaznických potřeb je klíčem k dlouhodobému úspěchu. Potřeba vzniká tam, kde existuje mezera mezi tím, co zákazník má a tím, co by měl rád. Každý člověk má potřeby fyzické i psychické, ale nemusí si je uvědomovat. Úlohou obchodníka je, aby vyvolal toto vědomí.“ (15, s. 72)

7.1. Dotazníkový průzkum

Cílem dotazníkového šetření bylo zjištění co motivuje účastníky cestovního ruchu k navštívení Příbramska, jak dlouho se zde zdrží, jaké aktivity zde provozují a jak jsou spokojeni s poskytovanými službami.

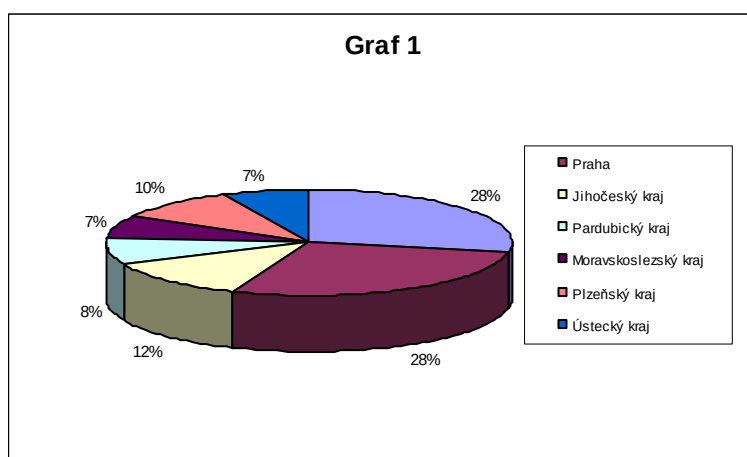
„Analýza potřeb a požadavků návštěvníků se provádí několika způsoby: experimentální metodou, pozorováním, průzkumem a simulací. Experimentální metoda zahrnuje testy nejrůznějších druhů k určení pravděpodobné reakce zákazníků na nové služby a výrobky. Tím organizace snižuje riziko neúspěchu při zavádění nového produktu. Pozorováním se rozumí sledování a zaznamenávání chování zákazníků. Jedná se o vynikající techniku pro hodnocení konkurentů. Tato metoda může být využita jako jedna část experimentální výzkumu. Poskytuje relativně levné a bohaté údaje pro rozhodovací proces. Při simulaci se využívá počítačová technika k nastínění marketingových situací. Umožňuje nastínění skutečných podmínek. Model, může být využit např. k určení celkového počtu zákazníků.“ (15, s. 144) Průzkum je poslední a nejvyužívanější forma získávání dat. Člení se na osobní dotazování, zasílání dotazníků poštou a telefonické dotazování. Vytvoření dobrého dotazníku je klíčem k získání kvalitních informací výzkumu. Dotazník by měl být co nejkratší, obsahovat krátké a výstižné otázky, otázky osobního charakteru řadit na konec. Měl by poskytovat informace, jak vyplnit dotazník. Dobré je vyhýbat se odborným termínům a zamezit překrývání nabídnutých možností. (15)

Dotazníkové šetření probíhalo v období hlavní turistické sezóny od června do září 2007. Jednalo se o formu přímého dotazování na náměstí v Příbrami, na Svaté Hoře a na Březových Horách. Dotazník obsahoval 16 otázek, v naprosté většině případů vybírali respondenti ze škály možných odpovědí (většinou pěti) a ve zbývajících jim bylo umožněno vyjádřit svou odpověď vlastními slovy. Značná neochota ke spolupráci stěžovala vyplňování dotazníků, mnoha dotazovaným se zdál dotazník příliš dlouhý a obsáhlý, nejvíce jim vadily otázky

v závěru, které byly zaměřeny na osobní údaje o respondentovi. Dotazovanými se stali návštěvníci v naprosté většině kulturních památek v Příbrami a jejím okolí.

V úvodu dotazníku byla zjišťována oblast, ze které návštěvníci přijíždí a cíl jejich cesty. Následovaly otázky typu: jak se turisté do destinace dopravili, kde po dobu pobytu bydlí (pokud zde vůbec přespávají) a jaká je délka jejich pobytu. Poté dotazník obsahoval otázky zaměřené na to, zda návštěvník přijel do destinace sám či v doprovodu (popř. koho), zda-li je na Příbramsku poprvé a na základě čeho se rozhodl pro návštěvu tohoto regionu. V druhé části dotazníku byly otázky zaměřeny na motivaci a spokojenost návštěvníků především s nabízenými službami. Vyskytovaly se zde otázky typu: jaká byla příčina návštěvy Příbramska, zda byly informace o destinaci, které měl návštěvník k dispozici dostačující, zda byl spokojen s poskytovanými službami a zda doporučí návštěvu Příbramska i svým známým. Velmi důležitá otázka zněla také, zda turisté v destinaci navštívili některou ze vyjmenovaných atraktivit např. Svatou Horu. Tato otázka úzce souvisí s výše uvedenou hypotézou. V poslední části vyplňovali respondenti tabulku, ve které hodnotili úroveň nabídky cestovního ruchu v destinaci. V samém závěru byla zjišťována osobní údaje dotazovaných: věk, vzdělání a pohlaví. Vyhodnocením dotazníkového šetření byly získány informace o motivaci návštěvníků, která představuje jeden z nejdůležitějších faktorů chování návštěvníků z hlediska destinace cestovního ruchu. (viz Příloha 1)

Graf 1: Oblast ze které návštěvníci přicházejí

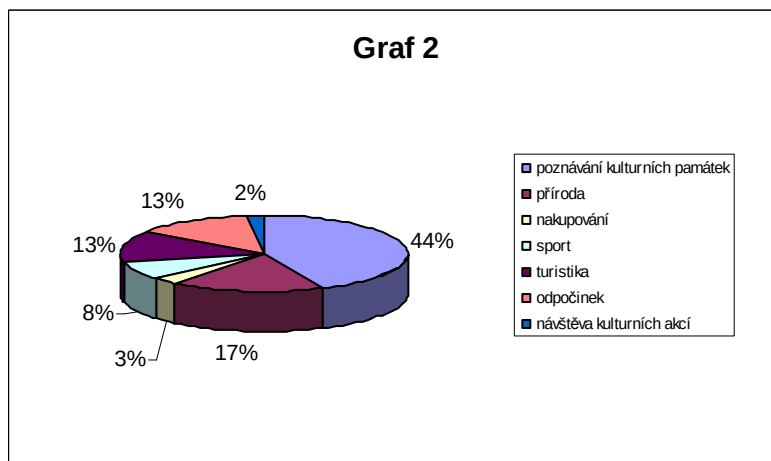


Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Shodně, 28%, respondentů pochází ze Středočeského kraje a z Prahy. Je to dáno hlavně tím, že návštěvníci z těchto krajů nemusí cestovat příliš daleko, pokud chtějí navštívit Příbramsko. Dalším výrazným důvodem proč většina turistů pochází z okolí Příbramska je

ten, že toto území poskytuje zázemí pro Prahu. Mnoho obyvatel pokládá Příbramsko za své druhé bydlení. Existuje zde množství chatových kolonií, kde lidé z města tráví volné chvíle a zároveň se zde rekreují. Ostatní kraje se podílejí na příjezdu nízkými procenty účastníků cestovního ruchu.

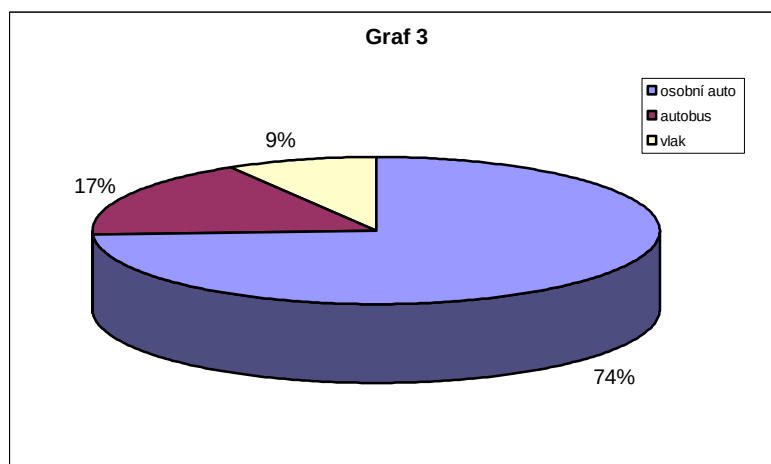
Graf 2: Cíl cesty návštěvníků



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce návštěvníků Příbramska, přijíždí do destinace, aby zde poznávali kulturní památky. Nezanedbatelné procento dotazovaných zde také vyhledává přírodní krásy. Zajímavé je zjištění, že někteří účastníci cestovního ruchu jezdí do regionu, aby zde výhodně nakoupili. Vzhledem k tomu, že Příbramsko nepatří mezi „levné kraje“ je to překvapivé. Nenacházejí se zde pobočky velkých řetězců jako např. Tesco či Interspar. Vystává zde domněnka, že návštěvníci vyhledávají menší obchody, které se převážně nacházejí v Pražské ulici v Příbrami.

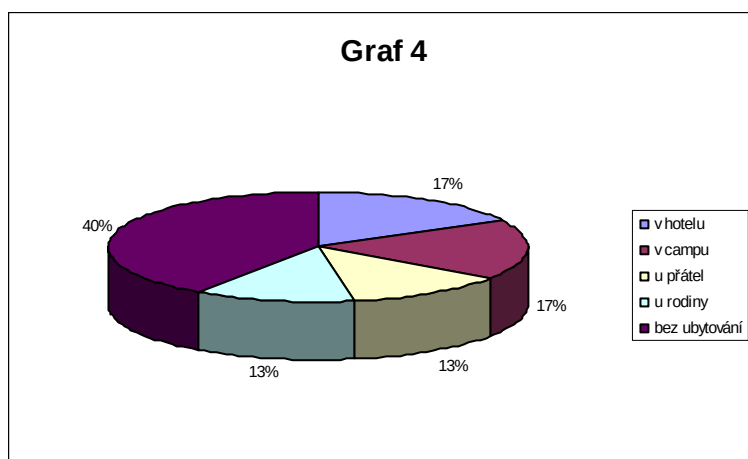
Graf 3: Způsob dopravy do regionu



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Téměř čtyři pětiny respondentů odpověděly, že se do destinace dostaly vlastním dopravním prostředkem. Je to dáno hlavně tím, že jsou nezávislí na dopravních linkách a jízdních řádech. Necelých 10% přicestovalo také vlakem, ostatní využili autobusových spojů. Souvisí s tím i skutečnost, že na území Příbramska je špatné dopravní spojení.

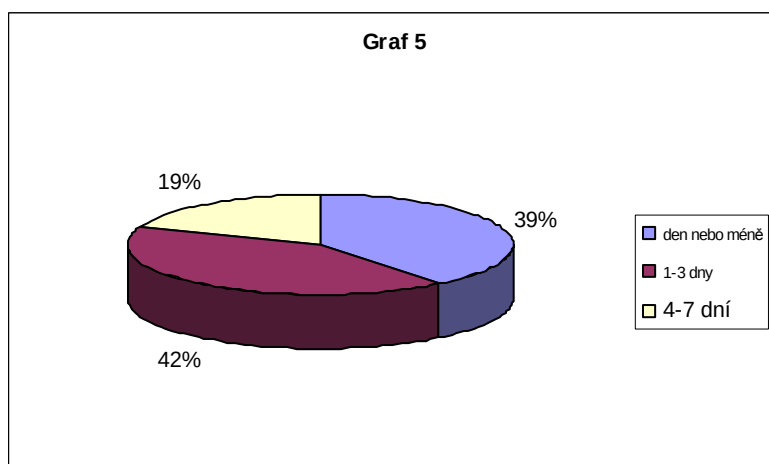
Graf 4: Ubytování během pobytu na Příbramsku



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Téměř polovina respondentů odpověděla, že v době návštěvy Příbramska není v destinaci ubytována. To vede k domněnce, že Příbramsko není lákavé jako cílové místo pro delší pobyt, ale spíše jako výletové středisko. Ostatní účastníci cestovního ruchu využily ve stejné míře ubytování v hromadných ubytovacích zařízeních či zůstali u přátel či rodiny.

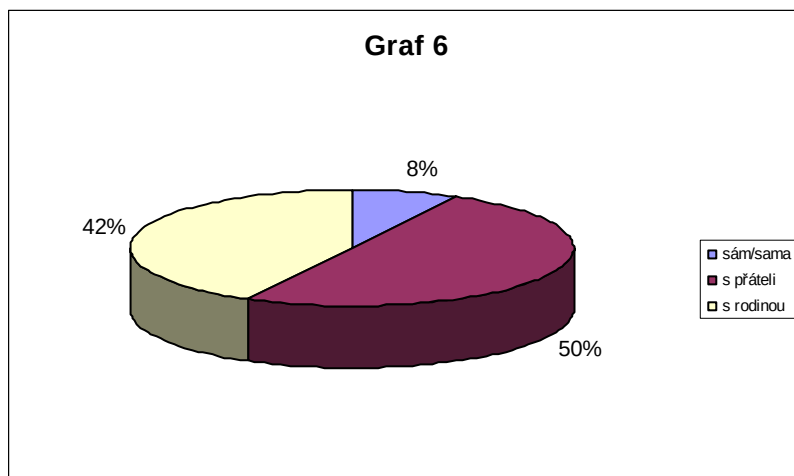
Graf 5: Délka pobytu na Příbramsku



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Nejméně účastníci cestovního ruchu zůstávají v destinaci na dobu delší dobu než 5 dnů. Častěji jde o několikadenní návštěvu či o jednodenní výlet do Příbramska. Zde vyvstává velký potenciál pro přilákání návštěvníků, kteří by zde strávili celou dovolenou a ne jen pár hodin. To souvisí s výše uvedenou hypotézou, která říká, že přijíždí hlavně turisté-výletníci.

Graf 6: S kým turisté cestují



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Celá polovina dotazovaných odpověděla, že do destinace přijela s přáteli. Nejmenší podíl respondentů cestoval sám, ostatní navštívili destinaci v doprovodu rodiny.

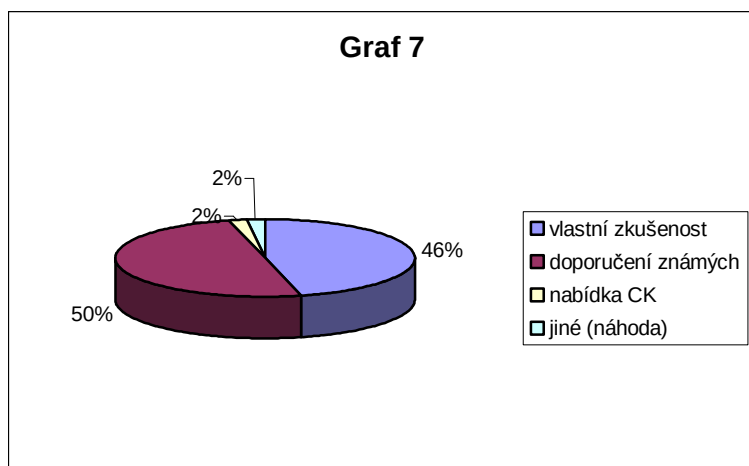
Tabulka 1: Zda jsou turisté na Příbramsku poprvé

Jste zde poprvé?	%
Ano	44
Ne	56

Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Více než polovina návštěvníků odpověděla, že Příbramsko zná a není zde poprvé. Pro ostatní byla tato destinace neznámá. To, že se sem vrátili, znamená pro Příbramsko velké pozitivum a měla by se snažit nadále prohlubovat vztah s návštěvníky.

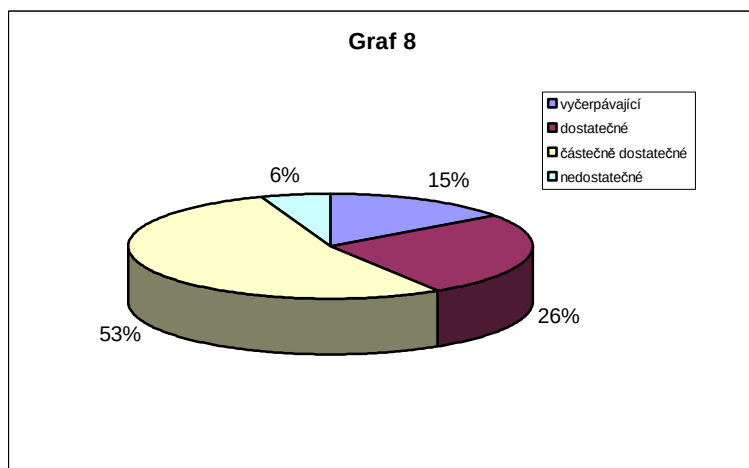
Graf 7: Na základě čeho se turisté rozhodli navštívit Příbramsko



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Celá polovina respondentů odpověděla, že Příbramsko navštívila po tom, co jim bylo známými či rodinou doporučeno. 46% navštívilo destinaci opakovaně, protože měli vlastní dobrou zkušenost. Ostatní se rozhodli na základě nabídky cestovní kanceláře či okamžitého nápadu někam vyrazit a tip padl na Příbramsko.

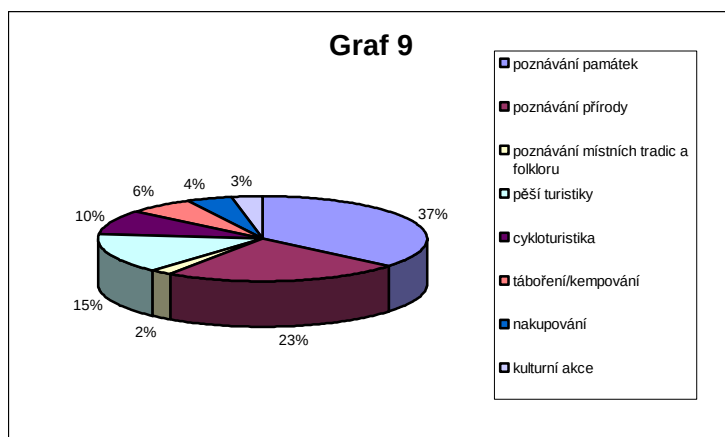
Graf 8: Úroveň poskytnutých informací



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Více než polovina dotazovaných hodnotila informace, které měli k dispozici jako částečně dostatečné. Jako vyčerpávající je hodnotilo pouhých 15% respondentů. Zde tedy má Příbramsko velkou rezervu. Větší propagací a informovaností by se mohlo dostat do podvědomí širší veřejnosti a tak přilákat další účastníky cestovního ruchu, kteří by destinaci navštívili. Zejména by prospělo, kdyby místní informační centra provozovaly také své internetové stránky, jediné, které www stránky má, je infocentrum v Rožmitále.

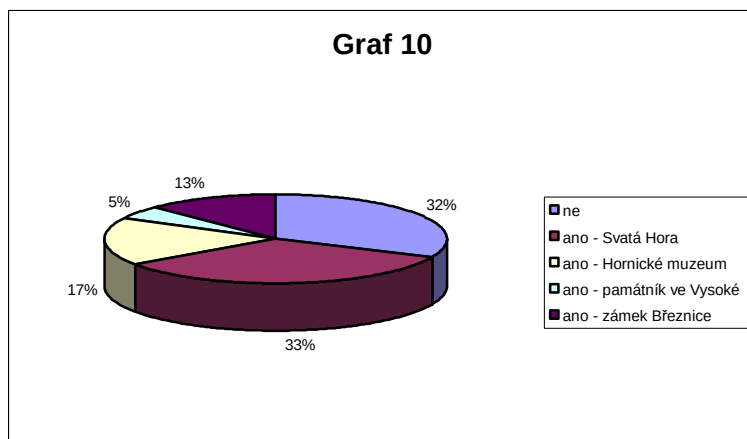
Graf 9: Příčina návštěvy Příbramska



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

37% dotazovaných označilo jako příčinu své návštěvy poznávání památek, často se také jako odpověď vyskytovalo poznávání přírody. Tyto odpovědi navazovaly na otázky, co je cílem cesty návštěvníků. Pouhé 2% respondentů navštívila Příbramsko za účelem poznávání místních tradic a folkloru. Zde opět existuje mezera, která by se dala využít. Příbramsko je známé hlavně těžbou uranu a zdejšími doly a expozicí muzea, také se zde vyrábí betlémy. Proto by bylo vhodné nalákat účastníky cestovního ruchu na tyto tradice.

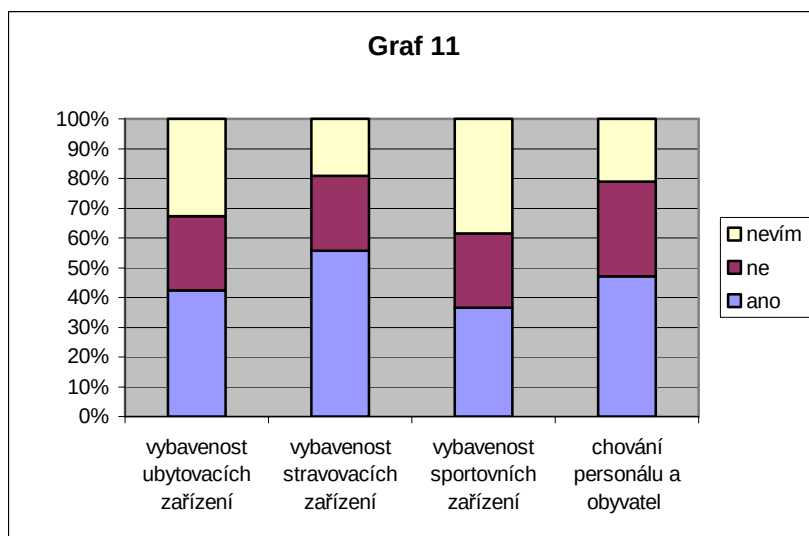
Graf 10: Návštěva atraktivit Příbramska



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Třetina dotazovaných odpověděla, že nenavštívila žádnou památku. Zbývající dvě třetiny navštívily některou z vyjmenovaných atraktivit jako je Svatá Hora, Hornické muzeum, památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami či zámek Březnice. Tím se potvrzuje výše uvedená hypotéza, která říká, že účastníci cestovního ruchu navštěvují hlavně Svatou Horu a Hornické muzeum. Je to dáno propagací a známostí těchto míst.

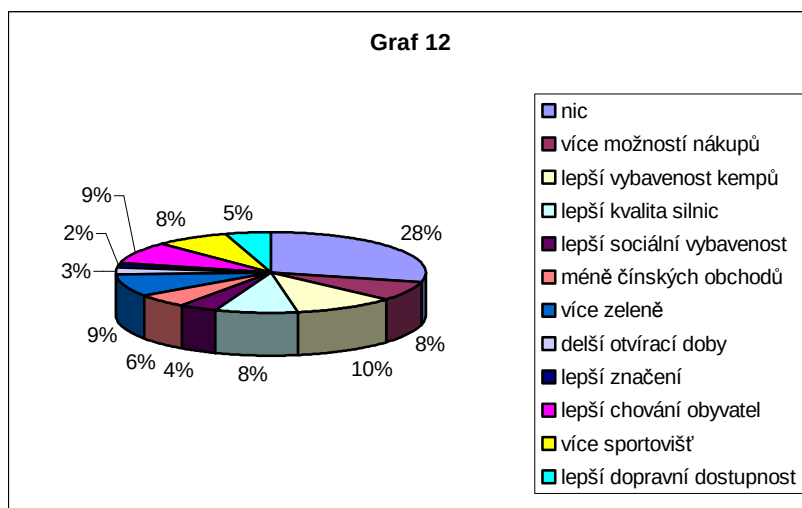
Graf 11: Označení spokojenosti s poskytovanými službami cestovního ruchu



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Nejvíce spokojeni s poskytovanými službami jsou účastníci cestovního ruchu ve stravovacích zařízeních, nejméně naopak s vybaveností sportovních zařízení. Průměrně byla ohodnocena vybavenost ubytovacích zařízení. Turisté byli na pochybách v chování personálu a místních obyvatel k návštěvníkovi. Nejméně byly spokojeni právě s chováním personálu. Ostatní dotazovaní se nevyjádřili ani kladně, ani záporně.

Graf 12: Nedostatky Příbramska

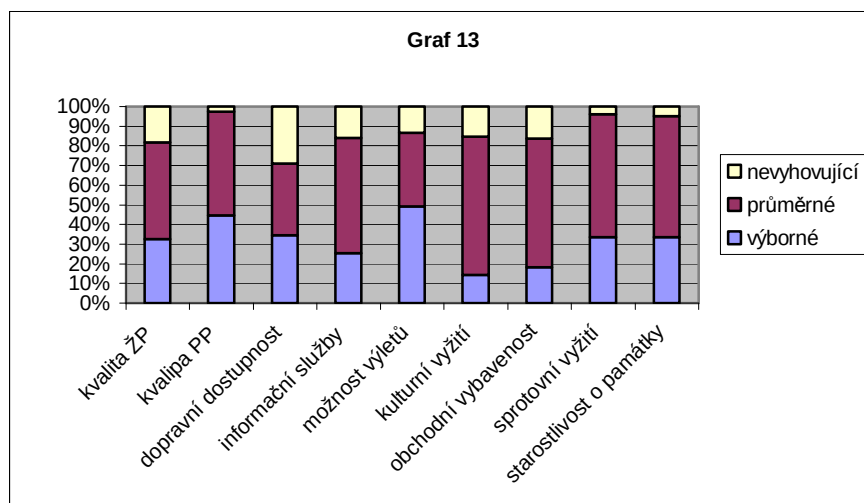


Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Téměř třetina respondentů se vyjádřila, že jim na Příbramsku nechybí nic. Mezi tím, co chybí ostatním se vyskytovaly odpovědi, že zde postrádají lepší vybavenost kempů, delší otvírací doby a to hlavně u stravovacích zařízení, více sportovišť. Mnozí si stěžovali na

kvalitu silnic, turistické značení či špatnou dopravní dostupnost do regionu. Některým vadili čínské obchody, uvítali by více možností nákupu a také více zeleně. Celých 9% nebylo spokojeno s chováním místních obyvatel.

Graf 13: Ohodnocení úrovně nabídky CR v destinaci



Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Nejlépe se dotazovaní vyjádřili k možnosti výletů do okolí. Ty vyhodnotili jako výborné. Toto zjištění má souvislost s množstvím cyklostezek, které se na území Příbramska nacházejí a jsou hojně využívána nejen rezidenta, ale i turisty. Také je potěšila kvalita přírodního prostředí. Jako nejméně vyhovující označily dopravní dostupnost do destinace a také obchodní vybavenost. Průměrné se jim zdálo kulturní a sportovní vyžití, starostlivost a o kulturní památky a také informační služby.

Tabulka 2: Pohlaví dotazovaných

Pohlavní	%
Ženy	51
Muži	49

Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Obě pohlavní mají téměř stejný podíl na hodnocení. Převažují ovšem ženy.

Tabulka 3: Vzdělání dotazovaných

Typ vzdělání	%
Základní	9
Střední	74
Vysokoškolské	17

Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Téměř čtyři pětiny respondentů mají středoškolské vzdělání, vysoký je také podíl vysokoškolských absolventů. Ostatní splnili základní školní docházku.

Tabulka 4: Věk dotazovaných

Věková hranice	%
do 30 let	55
31 – 55 let	29
56 let a více	16

Zdroj dat: Vlastní dotazníkové šetření

Více než polovina respondentů tvoří mladá generaci lidí do 30 let. 29% dotazovaných patří do kategorie 31 – 55 let, ostatní jsou starší 55 let. Z toho vyplývá, že Příbramsko láká především mladé lidi.

7.2. Motivace návštěvníků

„K dobrému pochopení procesu uvědomování si potřeb zákazníků je třeba dobře rozumět lidské motivaci. Zákazníci musí být motivováni, aby si uvědomili svoje přání. Obchodníci musí nabídnou předměty a potenciální motivy pro realizaci jejich přání. Maslowova hierarchie potřeb je jednou z teorií, kterou se dá poznat lidská motivace. Člení se do pěti kategorií: fyziologické potřeby, potřeby bezpečnosti, společenské potřeby, potřeba uznání a potřeba seberealizace. Po žebříčku hodnot můžeme stoupat, ale i klesat.“ (15, s. 72) Motivace tedy představuje souhrn pohnutek jednání.

Nejvíce účastníky cestovního ruchu motivovaly k návštěvě Příbramska kulturně historické památky. Ty disponují největší potenciálem, aby přilákali ještě více turistů. Z dotazníkového šetření vyplývá, že dalším motivem je příroda tzn. turistika, odpočinek a rekreace např. v jednom z kempů u Orlické přehrady či pobyt v Brdech.

7.3. Segmentace trhu cestovního ruchu

„Segmentace trhu představuje jeho rozdělení do obchodně zajímavých a specificky odlišených částí. V současné době vytvářejí firmy specializovanou nabídku pro různé zákaznické skupiny. K tomu slouží cílený marketing, který se skládá ze tří kroků: segmentace, tržního zacílení a tržního umístění. Segmentace se provádí, protože existuje jen málo destinací, které vyhovují všem návštěvníkům. Představuje rozdělení trhu do menších skupin zákazníků, kteří mají podobné kupní nebo spotřební chování a naopak se od ostatních skupin svým chováním odlišují, tzv. segmenty. Tržní zacílení představuje zhodnocení atraktivity každého segmentu a jeho výběr, lze ji odvodit např. z růstu cílového trhu. Tržní umístění je proces díky kterému se získává vybraný segment za použití marketingových strategií.“ (11, s. 27)

Segmentace se liší podle toho, kdo je zákazníkem a zda se jedná o spotřebitelský trh či trh organizací. Existuje několik typů segmentace. Jedná se o typ demografický, geografický, časový, věcný, spotřebitelský a podle orientace na vlastnosti výrobků. Nejčastěji používané kritérium je demografické kritérium. Návštěvník se zde klasifikuje podle věku, pohlaví, velikosti rodiny, příjmu, vzdělání, povolání a sociální charakteristiky. (11)

7.3.1. Kritéria segmentace

Výběr kritérií je důležitou částí segmentace trhu. Demografická segmentace je jednou z nejpopulárnějších metod. Demografické charakteristiky jsou obvykle lehce měřitelné a lze je spájet s určitým produktem. Protože požadavky, preference a spotřeba návštěvníků jsou často silně závislé na demografických charakteristikách, je možno je lehčeji měřit a definovat než ostatní kritéria segmentace (10, s. 63) Každý segment hledá něco jiného, některé láká cesta za poznáním, jiní dávají přednost dobrodružným zážitkům a další např. hledají odpočinek a relaxaci. Každý návštěvník chce prožít příjemnou návštěvu či dovolenou místa, kde se mu bude líbit, místní obyvatelé se k němu budou chovat přátelsky, budou mu poskytnuty kvalitní služby a obohatí se o nějaký milý zážitek. V současné době jsou velmi populární pobyty, které jsou spojené s ekoturistikou či wellnes. V případě Příbramska by nabídka pro návštěvníky mohla obsahovat programy pro seniory, relaxační programy či speciální balíčky pro ženy či mladé, které by byly zaměřené na dobrodružství.

Příbramsko navštěvují především mladí lidé do 30 let s rodinou, kteří jsou středoškolsky vzdělaní a délka jejich pobytu většinou nepřekročí 3 dny. Další významnou

skupinou jsou starší lidé do 55 let věku, kteří přijíždějí na jednodenní výlety za kulturou a skupiny mladých lidí, kteří navštěvují Příbramsko společně a přijíždějí za rekreací a zábavou.

7.3.2. Výběr cílového segmentu trhu

„Rozdělením trhu cestovního ruchu segmentace nekončí. Dalším krokem je výběr vhodného segmentu z hlediska destinace, tak aby splňoval určité znaky, které zaručí, že obrát a tržby realizované v průběhu návštěvy zabezpečí nejen návratnost nákladů vynaložených na získání segmentu, ale i přiměřený zisk. Vybrané segmenty trhu je třeba zkoumat především z hlediska měřitelnosti, přístupnosti, vydatnosti, obranyschopnosti, stability, konkurenční schopnosti, výhodnosti, prodejního potenciálu, nákladovosti a schopnosti poskytovat služby včas.“ (10, s. 69)

Po zvážení výše uvedených hledisek, se destinace může orientovat na vybraný jeden segment či zaměřit se na trh jako takový. Zde se rozlišuje masový marketing, selektivní, extenzivní či koncentrovaná segmentace. Extenzivní segmentace znamená výběr jen některých segmentů a vytvoření speciálního marketingového mixu určené pro každý z nich. Čím více bude tento mix segmentu vyhovovat a čím více s ním bude spokojen, tím více bude k destinaci loajální a bude se do ní vracet. (10)

V případě Příbramska je výhodné použít právě extenzivní segmentaci. Zaměřit se na získání seniorů, kteří Příbramsko příliš nenavštěvují, což je zapříčiněno hlavně špatnou dopravní dostupností, a také podpořit příjezdy velmi silné skupiny mladých lidí. Ať již se jedná o mladé rodiny s dětmi či skupiny teenagerů. Na Příbramsku vyhledávají především kulturní památky, lákavý je pro ně také pobyt v přírodě, hojně jsou využívány místní cyklostezky. V případě seniorů by bylo vhodné připravit speciální balíčky vytvořené přímo pro tento segment. Pro mladé lidi by byl jistě přínosný systém slev pro tzv. frekventované návštěvníky.

Z dotazníkového šetření vyplývá, že se sem někteří turisté vrací, proto by tento systém mohl pomoci při rozhodování, kterou část středních Čech navštíví. Pokud by věděli, že budou mít určité výhody, jistě by jejich rozhodování takové opatření podnítilo. Mladé rodiny by bezesporu uvítaly speciální balíčky pro děti se zábavným programem a také produktové balíčky pro ženy.

8. Vyhodnocení analýzy nabídky cestovního ruchu na Příbramsku

Nabídka služeb cestovního ruchu na Příbramsku se jeví jako dostatečná. Avšak při bližším prozkoumání vyplynou na povrch skutečnosti, které určití lidé mohou považovat za zásadní nedostatky.

V analýze složek primární nabídky dopadlo Příbramsko velice dobře. Má výborný přírodní potenciál, který není na první pohled zřejmý, protože toto území je stále často mylně spojováno s poškozeným životním prostředím způsobeným těžbou uranu. V současné době ale tyto pozůstatky průmyslové činnosti nejsou tolik patrné. Jednoznačně nejvýznamnější geomorfologický potenciál Příbramska představují Brdy. Ty jsou výborné jak k pěším túrám, vyhlídkám do kraje, tak i k cyklistice. Jsou vyhledávány především kvůli upraveným cyklostezkám. Jejich jedinou nevýhodou je nepřístupnost do určitých částí způsobená existencí VVP Jince. Nachází se zde několik přírodních rezervací a přírodních památek, jako jsou např. památné stromy. Klima je na Příbramsku přívětivé, zimy nejsou tolik chladné a léta tolik horká. Na podzim mají houbaři mnoho příležitostí k návštěvě lesů a sbírání hub. Průměr teplot se ve vegetačním období pohybuje okolo 14 °C, což většině jedinců plně vyhovuje. Hydrologický potenciál má na Příbramsku hlavně Vltava, její Orlická přehrada je výborná nejen pro koupání, ale i pro chytání různých druhů ryb. Zde také vyrostlo několik kempových středisek, které jsou vyhledávány. V kempech turisté vidí nedostatky v nabízeném standardu služeb, požadují modernizaci a vylepšení vybavení. V zásadě jsou ovšem spokojeni. Významnými vodními plochami jsou také Dolejší a Hořejší padrtský rybník, které se nacházejí v Brdech. Nejsou ovšem vhodné ke koupání, vyskytují se zde bažiny. Příbramsko se může pochlubit skvostnými kulturně-historickými památkami. K nejvýznamnějším patří Svatá Hora, zámek Březnice, památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami či největší hornické muzeum v České republice. Tyto objekty jsou největším magnetem, který láká turisty k návštěvě Příbramska.

Při analýze složek sekundární nabídky Příbramska se zjistilo, že celá oblast Příbramska nabízí pouze jedno čtyřhvězdičkové ubytovací zařízení. Jedná se o malé relaxační centrum v Starosedlském hrádku. Všechny ostatní hotely, kterých je nejvíce v Příbrami, nabízí služby pouze tříhvězdičkové kvality. To může být určitá překážka pro navštívení regionu zvláště pro movitější klientelu, které vyhledává luxus. Rekreační střediska v oblasti Brd jsou naopak využívána méně, než by mohla být. Stravovacích zařízení je v samotné Příbrami bezpočet. Město disponuje nepřehledným množstvím restaurací, kaváren či vináren.

Většina těchto zařízení v letním období láká k posezení venku. Ostatní části Příbramska ovšem nejsou tolik vybaveny. V každé větší vesnici je sice otevřen nějaký hostinec, ale nabízené služby neodpovídají cenám či kvalitě pokrmu. Využívání a nabídka sportovně – rekreačních zařízení je vysoká. Hlavně v centru Příbramska, Příbrami, funguje mnoho sportovišť. Nejvýznamnější je místní aquapark. Vyhledávaný je také Aeroklub Příbram, který nabízí vyhlídkové lety nad oblastí. Výběr aktivit je bohatý a každý, ať již pasivní či aktivní sportovec, si z něj jistě vybere. Divadlo Antonína Dvořáka v Příbrami představuje stěžejní prvek kulturního života v Příbrami.

Velkým problémem na Příbramsku je soustředění těchto zařízení pouze v Příbrami, ostatní oblasti jako je např. Rožmitál pod Třemšínem či Březnice, nemají tolik možností, jak přilákat turisty. Je to dáno hlavně tím, že tyto zařízení tato města postrádají. Turisté jsou většinou s úrovní nabídky cestovního ruchu na Příbramsku spokojeni, jako nevyhovující se vyskytuje nejvíce tvrzení, že místní obyvatelé a personál se k návštěvníkovi nechovají zrovna přívětivě.

Další, co Příbramsko trápí, je velká kriminalita. Příbram byla označena za druhé nejnebezpečnější město v celé České republice. Pokud tato oblast chce přilákat další návštěvníky měla by se tady zaměřit na bezpečnost ve městě a okolí. Velkým otazníkem je také umístění americké protiraketové základny v Brdech. O této možnosti se již dlouho vedou diskuse mezi oběma státy. Řešení ještě stále není v dohledu. Zda by povolení ke stavbě oblasti prospělo je otázkou. S umístěním zařízení nesouhlasí většina obcí v blízkosti plánované stavby. Již teď ovšem dostávají dotace od vlády např. v Rožmitále pod Třemšínem se bude budovat nová kanalizace z přidělených peněz.

9. Analýza přínosů a dopadů cestovního ruchu na Příbramsku

Cestovní ruch působí určitým způsobem na území, na kterém se „vyskytuje“. Důsledky jeho existence mohou být pro oblast přínosné, ale mohou také přinášet určité problémy, se kterými je nutno se vypořádat a nedostatky odstranit.

9.1. Oblast ochrany životního prostředí

V oblasti životního prostředí se stává cestovní ruch přínosem tehdy, pokud jsou např. vstupy do národních parků či jinak chráněných přírodních území zpět vynakládány na ochranu a údržbu těchto přírodních celků, pokud daně a poplatky pomáhají znovu financovat ochranu přírodních zdrojů, pokud se vytváří nové přírodní rezervace a tím se i zatraktivní destinace cestovního ruchu a také pokud se vytvářejí díky cestovnímu ruchu nová pracovní místa. V zájmu přírodního bohatství je také v určitých lokalitách dobré regulovat přístup člověka, který by jinak nadměrně zatěžoval krajinu. (10) „Z výše zmíněného vyplývají také negativní dopady na životní prostředí, které cestovní ruch přináší. Nejmarkantněji se v této souvislosti projevuje nadměrné využívání přírodních zdrojů, znečišťování přírodního prostředí či fyzické znečišťování.“ (10, s. 24) Jedná se především o erozi půdy způsobenou nadměrným odlesňováním krajiny např. při výstavbě lyžařských vleků, nadměrný hluk, zamoření půdy, vody a ovzduší, vznik lesních požárů, estetické znečištění přírodního prostředí, zvýšená spotřeba místních zdrojů, vymírání živočišných druhů, stavební aktivity či vytěžení přírodních zdrojů. (10)

Na Příbramsku zanechala asi největší dopad na životní prostředí těžba uranu, která v současné době je jich ukončena. Tyto odvaly nejsou nijak turisticky atraktivní, spíše vyvolávají negativní emoce. Při výstavbě skiareálu Padák u Příbrami byla vykácena část lesa, ta však neměla katastrofální důsledky na erozi půdy, protože se nejednalo o příliš velký kus. Vstup do přírodních rezervací na území Příbramska není zpoplatněn a proto se zde nevytváří žádné finanční zdroje, které by se mohly dále investovat na ochranu životního prostředí. Přírodní prostředí a pobyt v něm je jedním z lákadel, které Příbramsko svým návštěvníkům může nabídnout, proto je velmi důležité ho chránit, aby mohlo všem přinášet pozitiva. Jak vyplynulo z dotazníkového šetření, turisté hodnotí úroveň životního prostředí na Příbramsku jako velmi dobrou a uspokojující. Vše se ovšem vždy dá zlepšovat např. i když je někdy vyhlášen zákaz skládky, musí se toto nařízení kontrolovat a zjišťovat, kdo ho porušuje, aby mohl být řádně potrestán. Nesmí to být tolerováno, jako na některých místech je.

9.2. Sociálně – kulturní oblast

Pozitivní působení cestovního ruchu na sociálně – kulturní oblast je patrné zejména v souvislosti s vytvářením pracovních míst, podporou sociálního rozvoje, zvyšováním životního standardu místních obyvatel, ochranou tradic a tradičních řemesel, zainteresováním místních obyvatel na ochraně cestovního ruchu. Ten v této oblasti působí jako mírotvorný činitel a sbližuje lidi. (10) „Cestovní ruch však může tuto oblast ovlivnit i negativně. Jedná se o změny v místní lokalitě, hodnotách přímého a nepřímého kontaktu návštěvníků s obyvateli destinace a interakce s průmyslem cestovního ruchu.“ (10, s. 25) Patří sem komercializace, standardizace, ztráta autenticity, zapomenutí tradičních technik a vzorů, střet kultur, sociální stres a nerespektování etických norem. (10)

Na Příbramsku nemá cestovní ruch příliš velký dopad na sociálně – kulturní oblast. Tradiční řemesla, jako je například výroba betlémů, zde není zapomenuta a tyto vánoční symboly se zde nadále vyrábí. Možná však jen ne v takovém množství jako by si zasluhovaly. Díky cestovnímu ruchu se také vytvářejí nová pracovní místa. Stále se otevírají další stravovací zařízení. Když přijdou turisté na Příbramsko musí se spolehnout na neprověřená ubytovací zařízení, v této oblasti ještě nemá pobočku žádný známý hotelový řetězec. Stravovací společnosti, jako je např. McDonald, zde také nevystavěly svou provozovnu.

9.3. Ekonomická oblast

V ekonomické oblasti je vliv cestovního ruchu markantní. Zejména se jedná o daně a poplatky, rozvoj malého a středního podnikání, zvyšování zaměstnanosti, investic do místní infrastruktury. Za negativní ekonomické důsledky se dají označit skryté náklady, ekonomická závislost lokální komunity na cestovním ruchu, sezónní charakter práce, ekonomická krize nebo vznik turistických ghett. (10)

Na Příbramsku díky cestovnímu ruchu v sezóně stoupá zaměstnanost. Je to dáno hlavně otevřením kempových osad a stravovacích zařízení, která se tam nachází. Mimo letní sezónu ovšem opět dochází ke ztrátě pracovního místa, což může být pro vlastníky a zaměstnance těchto provozů deprimující. Díky cestovnímu ruchu také plyne větší množství peněz do infrastruktury, oblíbené jsou místní cyklotrasy, do kterých obce a města investují finanční prostředky, a tím lákají další turisty. Dobrá infrastruktura je jednou z podmínek rozvoje se cestovního ruchu na daném území. Cestovní ruch na Příbramsku v ekonomické oblasti nemá příliš velký vliv na celkový stav ekonomiky na území.

10. Závěr

Jak vypovídají výše uvedené grafy, cestovní ruch na Příbramsku je lákavý především pro mladé. Ať již se jedná o rodiny s dětmi či skupiny mladých lidí, tyto segmenty navštěvují Příbramsko nejvíce. Naopak opomíjeným segmentem jsou senioři.

Starších obyvatel prokazatelně přibývá, každoročně se jich na cestovním ruchu podílí vyšší počet nejen v České republice, ale i na celém světě. Jsou ochotni vynakládat vyšší finanční prostředky na služby. Vzhledem k těmto skutečnostem se nabízí podpora návštěvy Příbramska starších obyvatel a ustálení nabídky služeb cestovního ruchu, aby se sem nadále vracela mladší generace.

V případě seniorů by bylo vhodné přilákat tento okruh návštěvníků na kulturní památky. Mnoho z nich je věřících, a proto je pro ně vhodné navštívení některé z církevních památek, které se na území Příbramska nacházejí např. Svatá Hora v Příbrami. Mnoho z nich se zajímá o kulturu a i v pokročilém věku se vzdělávají. Vhodné by bylo zpřístupnit jim více muzea. Může být vznesena námitka, že muzea na Příbramsku jsou veřejnosti celoročně otevřena. Problém ovšem není v otevírací době, ale spíše v dopravní dostupnosti. Z dotazníkového šetření vyplývá, že většině respondentů nevyhovuje dopravní dostupnost na Příbramsku. Na místě by bylo zlepšení dopravních spojení na odlehlější místa, ale i v samotné Příbrami např. Hornické muzeum v Příbrami sídlí na Březových horách, kam sice městská hromadná doprava jezdí, ale intervaly mezi jednotlivými spoji jsou příliš dlouhé. Dalším muzeem, které se nachází na území Příbramska, je Muzeum Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami. Častější autobusové spojení by jistě přilákalo více hostů do tohoto objektu, kteří by nemuseli být odkázáni na vlastní vůz. Většina seniorů již v pokročilejším věku nepoužívá vlastní dopravní prostředek a jsou odkázáni na veřejnou dopravu. Jistě by prospěla i vyšší propagace této oblasti v periodikách určených nejen pro starší spoluobčany a celkové zviditelnění Příbramska.

Neopomenutelným segmentem cestovního ruchu na Příbramsku jsou mladí lidé. Tvoří poměrně rozsáhlou skupinu návštěvníků Příbramska. Z dotazníkového šetření vyplývá, že jsou s nabídkou služeb spokojeni. Nabídka je sice z tohoto pohledu dostačující a vyhovující, ale vždy je prostor pro zlepšení. Vhodná by byla rekonstrukce sportovních zařízení. Jedná se především o ta, které se nacházejí v blízkosti kempů a rekreačních zařízení v Brdech. Přínosné by také bylo vynaložení finančních prostředků do zbudování dětských hřišť v těchto lokalitách, pokud se zde již nenacházejí. Mnoho turistů si pochvaluje cyklostezky, které jsou rozesety po celém území Příbramska. Jejich další rozšíření by jistě přilákalo ještě více sportovních nadšenců.

Jako nemalý problém se ukázalo to, že mezi turisty na Příbramsku převládají výletníci. Aby se zde návštěvníci zdrželi více než jeden den, bylo by dobré připravit pro ně určité výhody např. při přenocování v hotelu by na delším pobytu ušetřili či by jako bonus od hoteliérů mohli dostávat vstupenky na různá kulturní představení či sportovní akce. Další možností je připravovat pro ně předem zabalené balíčky služeb, kdy by měli vše naplánované a nemuseli se o nic starat a nikam pospíchat. Někteří lidé ovšem upřednostňují svobodný pohyb a rozhodování bez předem naplánovaných aktivit.

Příbramsko je území, které má co nabídnout jen musí docílit toho, aby jeho nabídka byla uspokojující pro co nejvíce segmentů turistů. A co je lepší než dobrá reklama od těch, které se zde již rekreovali.

10. Summary

This bachelor work is to review a specific area of Příbram region. Most important part of work depends on questionnaire research, which was answered by visitors of this area. According to question-form this work deals with reasons why visitors coming here, what are they doing here and if they are satisfied with local possibilities and services.

Tourism in Příbram region is attractive above all for young people. There are young families with children and young people. These bracket of people visit the Příbram region the most. Seniors visit this region the least.

Seniors grew not only in the world but in the Czech republic. They spend more money every year. It is important to support tourism in Příbram region for seniors and stabilize the offer for young people.

Many seniors like cultural memory. They visit in Příbram region the most basilica Svatá Hora in Příbram. Many of them are believer. They interested in a culture. It will be good to open for them museums. Museums in Příbram region are open all the year round but they are worst transport accessible. It will be good to improve communication.

Better publicity in perodical not only for seniors will help the Příbram region in area of tourism.

Other who the Příbram region visit are young people. They shape the big group of visitors the Příbram region. They are satisfied with offer of services. It will be proper to start with rekonstrukction of children playgrounds and other sports facilities. Many tourist ride a bike. In Příbram region exist many cyclist trails. It will be good to extend number of cyclist trails.

Main potential of tourism in Příbram region is caused by its position near Prague. Inhabitants of Prague are looking for quite place where to recover their energy and relax.

Seznam použitých zdrojů

- [1] Boháč, Z.: Poutní místa v Čechách. Praha: DEBORA, s.r.o., 1995.
- [2] Doležal, D.: Příbram a okolí – turistický průvodce. Příbram: Knihkupectví – Galerie – Antikvariát Olšanská & Hyšpler, 1997.
- [3] Foret, M., Foretová, V.: Jak rozvíjet místní cestovní ruch. Praha: Grada Publishing, s.r.o., 2001.
- [4] Halada, A.: Na kole křížem krážem po Čechách. Havlíčkův Brod: Fragment, 2003.
- [5] Hesková, M. a kol.: Cestovní ruch. Praha: Fortuna, 2006.
- [6] Holeček, M. a kol.: Zeměpis cestovního ruchu. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, s.r.o., 1999.
- [7] Horner, S., Swarbrooke, J.: Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Praha: Grada Publishing, a.s., 2003.
- [8] Hrala, V.: Geografie cestovního ruchu. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 1996.
- [9] Kesner, L.: Marketing a management muzeí a památek. Praha: Grada Publishing, a.s., 2005.
- [10] Királ'ová, A.: Marketing destinace cestovního ruchu. Praha: Ekopress, s.r.o., 2003.
- [11] Kozel, R.: Moderní marketingový výzkum. Praha: Grada Publishing, a.s., 2006.
- [12] Kubů, N.: Zámek Březnice. Praha: Památkový ústav středních Čech v Praze, 1996.
- [13] Ložek, V. a kol.: Střední Čechy. Příroda, člověk, krajina. Praha: Středočeský kraj, 2003.
- [14] Miškovský, P.: Naše rozhledny. Praha: Dokořán, 2004.
- [15] Morrison, M.: Marketing pohostinství a cestovního ruchu. Praha: Victoria Publishing, a. s., 1995.
- [16] Orieška, J.: Technika služeb cestovního ruchu. Praha: IDEA SERVIS, 1999.
- [17] Palatková, M.: Marketingová strategie destinace cestovního ruchu. Praha: Grada Publishing, s.r.o., 2006.
- [18] Pásková, M., Zelenka, J.: Cestovní ruch – Výkladový slovník. Ministerstvo pro místní rozvoj, 2002.
- [19] Pohorecký, V.: Tipy na výlet po rozhlednách a starých hradech (5). Praha: Radioservis, a.s., 2007.
- [20] Pohorecký, V.: Po stopách triangulačních věží a další turistické zajímavosti Čech a Moravy. Praha: Libri, 2005.

- [21] Smolová, V.: Brdy a Hřebeny. Praha: freytag & Bernát, 2005.
- [22] Vokolek, V., Kuchař, J.: Esoterické Čechy, Morava a Slezsko 3. Praha: Eminent, 2005.
- [23] Turistické oblasti ČR [on-line] 12. srpna 2007 [cit. 13. prosince 2007]. Dostupné z www: <http://www.2.oblast.cz/encyklopedie/objekty1.phtml?id=113887>
- [24] Turistický server ČR [on-line] 1. srpna 2007 [cit. 14. listopadu 2007]. Dostupné z www: http://www.czecot.com/cz/?id_region=3
- [25] Středočeský kraj [on-line] 2. ledna 2008 [cit. 13. ledna 2008]. Dostupné z www: <http://www.kr-stredocesky.cz/stredocesky-kraj/informace-o-kraji>
- [26] Město Příbram [on-line] 22. září 2007 [cit. 3. října 2007]. Dostupné z www: <http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=323&nad=000001>
- [27] Město Příbram [on-line] 15. září 2007 [cit. 3. října 2007]. Dostupné z www: <http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=9&nad=000001>
- [28] Město Příbram [on-line] 5. srpna 2007 [cit. 8. října 2007]. Dostupné z www: <http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=195&nad=000001000011>
- [29] Informační portál Tipy na výlet [on-line] 9. srpna 2007 [cit. 9. října 2007]. Dostupné z www: <http://www.tipynavylet.cz/oblast-stredni-cechy-zapad.html>
- [30] Hornické muzeum Příbram [on-line] 6. srpna 2007 [cit. 9. října 2007]. Dostupné z www: <http://www.muzeum-pribram.cz/exhmpb/exhmpb.html>
- [31] Milovníci brdských hvozdů [on-line] 4. srpna 2007 [cit. 9. prosinec 2007]. Dostupné z www: <http://www.brdy.unas.cz/>
- [32] Lyžařský svah Padák [on-line] 3. října 2007 [cit. 9. prosinec 2007]. Dostupné z www: <http://www.skipribram.cz/index.php>
- [33] Města a obce ČR [on-line] 5. října 2007 [cit. 6. listopadu 2007]. Dostupné z www: <http://www.mesta.obce.cz/zsu/vyhledat-13542.htm>
- [34] Český statistický úřad [on-line] 5. srpna 2007 [cit. 8. října 2007]. Dostupné z www: <http://www.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/tab/950045A93E>
- [35] Integrovaný regionální informační server [on-line] 2. srpna 2007 [cit. 9. srpna 2007]. Dostupné z www: http://www.iriscrr.cz/index.php?m=0&l=cz&purl=stredocesky_kraj_cz
- [36] Hudební festival Antonína Dvořáka [on-line] 16. září 2007 [cit. 1. října 2007]. Dostupné z www: <http://www.hfad.cz/>
- [37] Fuchs Oil Rally Příbram [on-line] 19. října 2007 [cit. 7. prosince 2007]. Dostupné z www: <http://www.rally.pb.cz/>

- [38] Informační regionální server Příbramsko [on-line] 25. října 2007 [cit. 9. prosince 2007]. Dostupné z [www:http://www.pribramsko.cz/katalog.php?nad=000001000486000161&slozka=516](http://www.pribramsko.cz/katalog.php?nad=000001000486000161&slozka=516)
- [39] Sportovní zařízení města Příbrami [on-line] 15. října 2007 [cit. 9. prosince 2007]. Dostupné z [www: http://szm.pb.cz/](http://www.szm.pb.cz/)
- [40] Aeroklub Příbram [on-line] 5. srpna 2007 [cit. 1. prosince 2007]. Dostupné z [www: http://www.akpm.cz/phprs/view.php?cisloclanku=2007040010](http://www.akpm.cz/phprs/view.php?cisloclanku=2007040010)
- [41] Jezdecký klub La Bohème Zduchovice [on-line] 8. října 2007 [cit. 9. ledna 2008]. Dostupné z [www: http://www.kone-zduchovice.cz/](http://www.kone-zduchovice.cz/)
- [42] Město Příbram [on-line] 6. září 2007 [cit. 6. ledna 2008]. Dostupné z [www: http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=199&nad=000001000011](http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=199&nad=000001000011)
- [43] Město Příbram [on-line] 7. října 2007 [cit. 2. ledna 2008]. Dostupné z [www: http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=75&nad=000001000011](http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=75&nad=000001000011)
- [44] Město Příbram [on-line] 3. října 2007 [cit. 6. ledna 2008]. Dostupné z [www: http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=322&nad=000001000314000319](http://www.pribram-city.cz/index.php?vid=322&nad=000001000314000319)
- [45] Informační centrum Třemšínska [on-line] 8. března 2008 [cit. 8. března 2008]. Dostupné z [www: http://icentrum.tremsinsko.cz/index.php?what=17_7&lng=cz](http://icentrum.tremsinsko.cz/index.php?what=17_7&lng=cz)
- [46] Asociace turistických informačních center České republiky [on-line] 9. března 2008 [cit. 9. března 2008]. Dostupné z [www: http://www.aticcr.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=200039&id_u=1114](http://www.aticcr.cz/vismo/o_utvar.asp?id_org=200039&id_u=1114)
- [47] Portál Turistik. cz [on-line] 9. března 2008 [cit. 9. března 2008]. Dostupné z [www: http://cile.turistik.cz/mestska-knihovna-a-infocentrum.htm](http://cile.turistik.cz/mestska-knihovna-a-infocentrum.htm)
- [48] Město Rožmitál pod Třemšínem [on-line] 9. března 2008 [cit. 9. března 2008]. Dostupné z [www: http://www.rozmitalptr.cz/tur_infocentrum.htm](http://www.rozmitalptr.cz/tur_infocentrum.htm)

Příloha 1: Dotazník

Iva Pšeničková
Krásná Hora nad Vltavou 40
262 56

Vážená paní, vážený pane

dovoluji si Vás požádat o vyplnění dotazníku, který je součástí provádění průzkumu v rámci mé bakalářské práce nazvané Podpora cestovního ruchu na Příbramsku – analýza nabídky cestovního ruchu destinace. Získané informace budou použity výhradně pro vypracování bakalářské práce. Účelem dotazů je monitorovat stav a změny týkající se cestovního ruchu v tomto regionu z Vašeho pohledu, zjistit charakteristiku, motivy a spokojenost návštěvníků destinace Příbramsko.

Odpovědi **zatrhněte** – budou anonymní.

Děkuji za spolupráci

1. Odkud pocházíte (okres, stát).....

2. Co je cílem Vaší cesty.....

3. Jakým způsobem jste se dopravil/a do regionu:

- ☐ osobním automobilem
- ☐ autobusem
- ☐ vlakem
- ☐ jinak (kolo, pěšky, ...)

4. Kde jste ubytován/a po dobu pobytu:

- ☐ v hotelu
- ☐ v campingu
- ☐ u přátel
- ☐ u rodiny
- ☐ bez ubytování

5. Délka Vašeho pobytu je:

- ☐ jeden den nebo méně
- ☐ 1 – 3 dny
- ☐ 4 – 7 dní
- ☐ 8 – 14 dní
- ☐ 15 dní a víc

6. Jste v destinaci:

- ☐ sám/sama
- ☐ s přáteli
- ☐ s rodinou
- ☐ jinak.....

7. Jste v destinaci poprvé:

- ☐ ano
- ☐ ne

8. Pro návštěvu jste se rozhodl/a na základě:

- ☐ vlastní zkušenosti
- ☐ doporučení známých nebo příbuzných
- ☐ nabídky cestovní kanceláře
- ☐ reklamy v hromadných oznamovacích prostředcích
- ☐ jiné.....

9. Informace o destinaci, které jste měli k dispozici byly:

- ☐ vyčerpávající
- ☐ částečně dostatečné
- ☐ nedostatečné
- ☐ dostatečné

10. Příčina Vaší návštěvy:

- ☐ poznávání památek
- ☐ poznávání přírody
- ☐ poznávání místních tradic a folkloru
- ☐ pěší turistika
- ☐ cykloturistika
- ☐ mototuristika
- ☐ táboření/kempování
- ☐ lyžování, zimní sporty
- ☐ jiné.....

11. Navštívili jste některou z níže uvedených atraktivit na Příbramsku, pokud ano, jakou?

- ☐ Svatá Hora
- ☐ Hornické muzeum
- ☐ památník ve Vysoké u Příbrami
- ☐ zámek Březnice
- ☐
- ☐ jiné.....

12. Označte prosím spokojenost s poskytovanými službami cestovního ruchu:

- | | | | |
|------------------------------|-----------------------------|--------------------------------|---------------------------------------|
| ☐ ano | ☐ ne | ☐ nevím | vybavenost ubytovacích zařízení |
| ☐ ano | ☐ ne | ☐ nevím | vybavenost stravovacích zařízení |
| ☐ ano | ☐ ne | ☐ nevím | vybavenost sportovních zařízení |
| ☐ ano | ☐ ne | ☐ nevím | chování personálu a místních obyvatel |
- k návštěvníkovi

13. Doporučíte návštěvu svým známým:

- ☐ ano
- ☐ ne

14. Co Vám v destinaci chybí, popř. co byste změnili:

.....

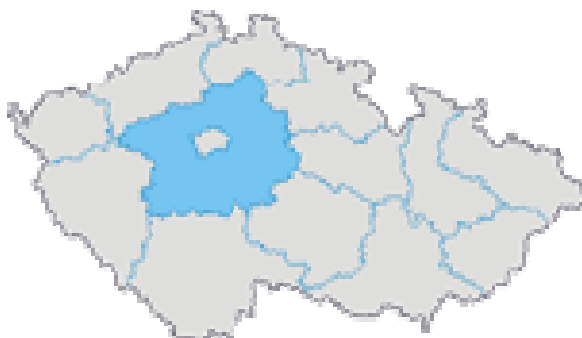
.....

15. Ohodnoťte prosím úroveň nabídky cestovního ruchu v destinaci:

Faktor	výborné	průměrné	nevyhovující
Kvalita životní prostředí			
Kvalita přírodní prostředí			
Dopravní dostupnost			
Služby informačních center a propagace			
Možnosti výletů			
Kulturní vyžití			
Obchodní vybavenost			
Sportovní vyžití			
Starostlivost o historické památky			

16. Osobní údaje:Pohlaví: ☐ žena☐ mužVzdělání: ☐ základní☐ střední☐ vysokoškolskéVěk: ☐ do 30 let☐ do 55 let☐ 55 a víc

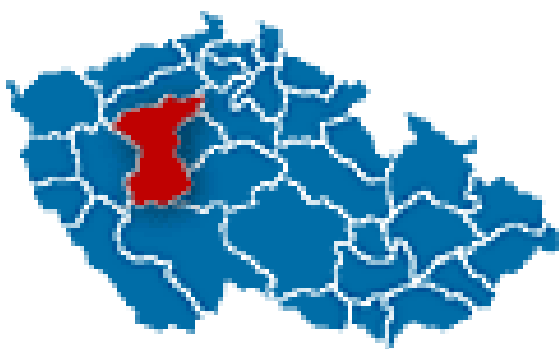
Příloha 2: Mapa Středočeského kraje



Zdroj:

<http://images.google.cz/imgres?imgurl=http://ubytovani.e-skaut.cz/img/mapa/stredocesky-kraj.gif&imgrefurl=http://ubytovani.e-skaut.cz/mapa/kraj/stredocesky-kraj/>

Příloha 3: Mapa regionu cestovního ruchu Střední Čechy – západ



Zdroj:

http://images.google.cz/imgres?imgurl=http://www.cyklotoulky.com/images/regiony/mapa_stredni-cechy-zapad.gif&imgrefurl=http://www.cyklotoulky.com/regiony/region-stredni-cechy-zapad.php

Příloha 4: Mapa Příbramska



Zdroj: <http://mapy.kr-stredocesky.cz/>

Příloha 5: Bazilika Svatá Hora



Zdroj:
http://images.google.cz/imgres?imgurl=http://www.zamky-hrady.cz/5/img/sv_hora_poz.jpg

Příloha 6: Hornické muzeum v Příbrami



Zdroj:

http://images.google.cz/imgres?imgurl=http://www.drasov.eu/img/foto/03_hornickemuzeum-s.jpg

Příloha 7: Zřícenina hradu Valdek v Brdech



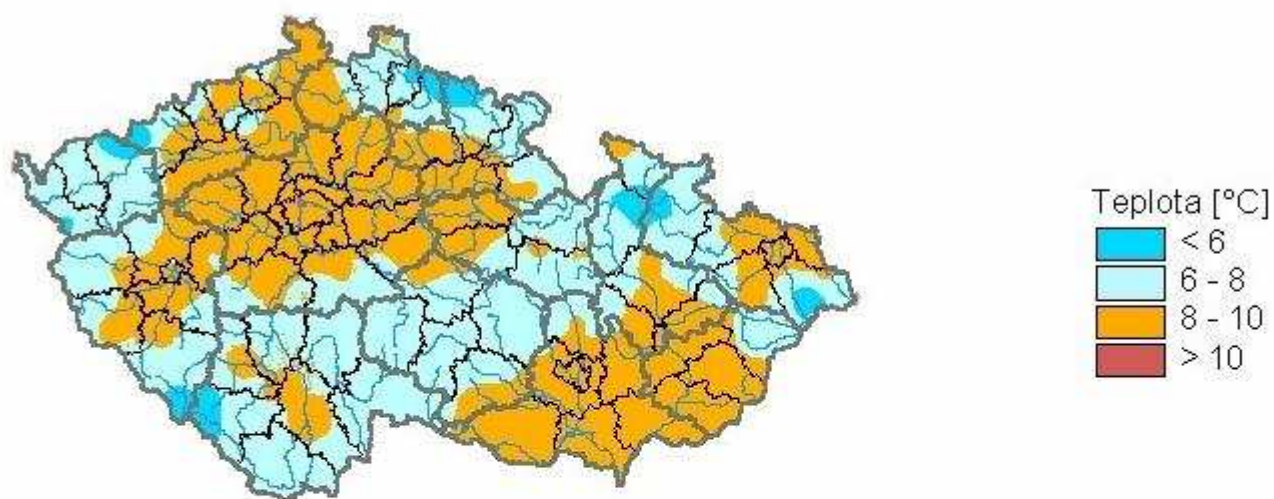
Zdroj: http://images.google.cz/imgres?imgurl=http://photo.czechtourism.com/view_photo.php

Příloha 8: Zámek Březnice



Zdroj: <http://data.turistik.cz/turistik/!/imgnew/obec/1427/zamek-breznice-21502.jpg>

Příloha 9: Průměrná teplota vzduchu na území ČR v roce 2001 [°C]



Zdroj: <http://www.chmi.cz/meteo/ok/tep01c.html>

Příloha 10: Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích

	4. čtvrtletí 2007			Index 4.Q 07/4.Q 06			Index od počátku roku		
	celkem	nerezidenti	rezidenti	celkem	nerezidenti	rezidenti	celkem	nerezidenti	rezidenti
ČR celkem	2 736 274	1 530 513	1 205 761	108,5	109,6	107,1	101,9	103,8	99,9
v tom									
Hlavní město Praha	1 121 282	984 712	136 570	113,1	113,4	110,9	108,1	108,2	107,7
Středočeský kraj	133 543	42 119	91 424	91,2	92,9	90,4	92,8	91,2	93,5
Jihočeský kraj	134 815	56 105	78 710	96,6	103,0	92,5	89,1	94,9	86,5
Plzeňský kraj	95 212	35 890	59 322	124,2	133,5	119,2	105,7	109,1	104,1
Karlovarský kraj	151 588	109 790	41 798	103,3	99,8	113,8	101,3	98,4	108,5
Ústecký kraj	66 537	28 821	37 716	89,7	84,3	94,4	96,0	88,5	101,7
Liberecký kraj	123 129	42 171	80 958	94,8	91,7	96,4	88,3	87,1	88,8
Královéhradecký kraj	162 043	53 766	108 277	100,6	97,9	102,1	92,7	86,9	95,7
Pardubický kraj	79 719	16 550	63 169	126,1	134,5	124,1	110,5	110,8	110,4
Vysočina	80 087	12 434	67 653	103,7	126,3	100,4	103,0	106,3	102,4
Jihomoravský kraj	232 295	79 991	152 304	112,0	105,5	115,8	110,1	108,7	111,0
Olomoucký kraj	91 692	19 703	71 989	112,1	110,2	112,6	101,2	95,6	102,9
Zlínský kraj	115 912	18 271	97 641	120,1	129,4	118,6	104,8	108,3	104,2
Moravskoslezský kraj	148 420	30 190	118 230	113,4	113,2	113,5	105,7	117,4	103,0

Zdroj: http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/ccru021808_208.xls

Příloha 11: Značená cyklotrasa č.8190



Zdroj: http://www.tremsinsko.cz/img/edit/cyklo_8190b_upl.jpg